Ніва

ISSN 0546—1960
ІНДЭКС 36671

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 28 (1574) ГОД XXXI БЕЛАСТОК 13 ЛІПЕНЯ 1986 г. ЦАНА 10 зл.

Беларусы на Сямяцічыне

Гісторыкі і археолагі ўжо бясспрэчна даказалі, што паселішчы плямёнаў, якія з'яўляюцца нашымі продкамі, сваім абсягам даходзілі аж за Белую Падляшскую, Седльцы і Лукаў. Адным словам, беларусы здаўна жывуць на абодвух баках ракі Буг. Толькі шмат пазней — у выніку шматлікіх войнаў і масавых хвароб, у выніку мангола-татарскіх нашэсцяў — зямля гэтая ў значнай ступені апусцела і на пустэчы пачалі наплываць, між іншымі, ад захаду і мазаўшане. След ад гэтага захаваўся і да сёння ў этнічна змешаных польска-беларускіх вёсках. Адносіцца гэта ў першую чаргу да наваколляў Бранска, Гродзіска, Дзядковіцаў, Сямяціч, Драгічына і Цеханоўца.

На жаль, у выніку асіміляцыі, якая праходзіць, хаця без аніякага прымусу, але ўсё шпарчэй ды шпарчэй, беларуская нацыянальнасць пастаянна знаходзіцца тут у адступленні. Такім чынам, неабходна тут у першую чаргу актывізаваць культурна-асветную беларускую дзейнасць.

Скромны пачатак ужо зроблены. У рамках цэлатыднёвых V Сямяціцкіх дзён культуры, субота, 17 мая, была прызначана на паказ культуры беларускай нацыянальнай меншасці ў Польшчы. Гэтага дабіўся Міхась Вішанка — працаўнік Галоўнага праўлення БГКТ і вядомы тутэйшы дзеяч на беларускай ніве.

У Сямяціцкім асяродку культуры выступіў эстрадны паэтычна-музычны калектыў Бельскага дома культуры. Калектыў гэты працуе пад мастацкім кіраўніцтвам Янкі Мордання. Праграма яго эстраднай пастаноўкі заснавана на творах нашых „белавежцаў". Ян Мордань стараецца пераканаць сваіх гледачоў, каб яны даражылі мовай бацькоў, каб цанілі сваю спадчыну.

У Сямяціцкім асяродку культуры раней яшчэ адбылося ўрачыстае пасяджэнне аддзела БГКТ, у якім прынялі ўдзел намеснік старшыні прэзідыума ГП БГКТ Кастусь Майсеня і сакратар ГП БГКТ Віталій Луба. Гарадскія ўлады горада Сямяцічы прадстаўляў старшыня Гарадской рады нарадовай Мечыслаў Матосюк, які верна спадарожнічаў усім мерапрыемствам беларускага Дня ў Сямяцічах, хаця сам з'яўляецца карэнным палякам.

Старшыня праўлення аддзела Мікалай Касцюк выступіў з ка-

(Працяг на стар. 4)

Фота Я. Целушэцкага.

НОВАЕ Ў АРЛЯНСКАЙ ГМІНЕ

Зараз амаль кожную суботу і нядзелю жыхары **Орлі** выходзяць на грамадскі пачын. Рамантуюць вуліцы Кляшчэлеўскую і А. Міцкевіча. Сёлетняй восенню на іх будзе пакладзены асфальт. У мінулым годзе асфальтам пакрылі вул. Арміі Чырвонай і вул. К. Свярчэўскага.

Не адстаюць у грамадскіх пачынах жыхары навакольных вёсак: **Пашкоўшчыны, Крывой** і **Кашалёў.** У Пашкоўшчыне не было святліцы. Жыхары разабралі і перавезлі ў сваю вёску адзін з ліквідаваных драўляных дамоў у Бельску Падляшскім. Такім чынам ужо маюць вясковы дом культуры. У Крывой праклалі тратуары. Жвіровыя дарогі будуюць сяляне з **Маскоўцаў, Алекшаў** і **Волькі Выганоўскай.** Кашалёўцы адрамантавалі святліцу ды пабудавалі спортпляцоўку. Таксама ўласнымі сіламі, у грамадскім пачыне. Ад 1 чэрвеня бягучага года ў вёску Спічкі ездзіць аўтобус ПКС.

У Орлі пачалася пабудова школы. Будзе ў ёй шаснаццаць класных залаў, палітэхнічныя майстэрні і спартыўны зал. Побач школы пабудуюць жыллёвы будынак для настаўніцкіх сем'яў. Школьныя аб'екты будуе Бельскападляшскае камунальнае рамонтна-будаўнічае прадпрыемства. Грамадскі камітэт пабудовы школы сабраў дагэтуль больш мільёна злотых. Сярод ахвярадаўцаў вылучыліся, між іншым, мясцовы сельскагаспадарчы прадукцыйны кааператыў, спулдзельня сельскагаспадарчых гурткоў і гурток паляўнічых „Арол".

У чэрвені мінулага года распачалі рамонт даўнішняга збору (сінагогі). У гэтым будынку будуць памяшканні для гміннага асяродка культуры (ГОК). За пяць гадоў — як прадбачваецца — адкрыюць тут кіно, бібліятэку, чытальню і клуб.

У 1988 годзе ў Орлі распачнуць пабудову асяродка здароўя і аптэкі.

Я. Целушэцкі

Пра блізкае нам

Няма такой дзялянкі ў нашым жыцці, якой найважнейшыя справы не закраналіся б на X з'ездзе ПАРП і якой не датычацца прынятыя на ім рашэнні. Сярод іх ёсць таксама і асабліва блізкія нашаму асяроддзю. Прыпомнім асноўныя з іх.

„Краевугольным каменем нашай замежнай палітыкі з'яўляецца непарыўны саюз і дружба з Савецкім Саюзам, — падкрэсліў Першы сакратар Войцех Ярузэльскі ў дакладзе X з'езду ПАРП. — Гэта гістарычнае дасягненне нашых народаў. Мінулае запісала разнастайныя старонкі. Лёсы палякаў, рускіх, украінцаў, беларусаў, літоўцаў нярах спляталіся ў трагічны вузел. Тыя раздзелы гісторыі ўжо назаўсёды закрыты. У гэтым гістарычная заслуга нашых партый — Польскай аб'яднанай рабочай партыі і Камуністычнай партыі Савецкага Саюза. Сацыялізм адкрыў перад намі новыя гарызонты. Мацнеюць дружба і давер, знітаваныя аднолькавымі мірнымі імкненнямі, дасягненнямі ўсебаковага супрацоўніцтва, дадзенай нам у найцяжэйшых хвілінах дапамогай".

Для ўсіх членаў Беларускага грамадска-культурнага таварыства, для ўсіх беларусаў у Польшчы гэтыя сцверджанні маюць асаблівую каштоўнасць, бо ўсе мы — шчырыя прыхільнікі братэрскай еднасці Народнай Польшчы і Савецкага Саюза.

У дакладзе, між іншым, была дадзена высокая ацэнка Патрыятычнаму руху нацыянальнага адраджэння за яго дагэтуляшнюю ахвярную дзейнасць для справы ўмацавання сацыялістычнай Польшчы. „Пад праграмнай дэкларацыяй ПРОН відаць подпісы партый, палітычных арганізацый, аб'яднанняў католікаў і свецкіх хрысціян. Прыступіла да яго разам 163 грамадскія. прафсаюзныя, маладзёжныя жаночыя арганізацыі, разнастайныя таварыствы, творчыя саюзы, веравызнаўчыя аб'яднанні, асяроддзі нацыянальных меншасцей. У ПРОНе працуе больш за мільён грамадскіх дзеячоў, у большасці беспартыйных. З гэтай залы кіруем да іх словы пашаны і прызнання", — сказаў В. Ярузэльскі.

(Працяг на стар. 2)

УВАГА: ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ — РАСКЛАД ПАЯЗДОЎ З ГАЙНАЎКІ.

(Працяг са стар. 1)

ПРА БЛІЗКАЕ НАМ

Варта прыгадаць, што адным з першых падпісала праграмную дэкларацыю ПРОН наша БГКТ і ў ПРОНе актыўна дзейнічаюць многія члены нашай арганізацыі.

На з'ездзе выказалі свае думкі і меркаванні сотні ўдзельнікаў. Выступіў таксама адзін з прадстаўнікоў Беласточчыны, дырэктар Беластоцкага лялечнага тэатра Кшыштоф Рау. Ён, між іншым, сказаў: „Праведзеныя сярод вясковай моладзі даследаванні даказалі, што пра тое, каб маладыя людзі засталіся на сельскай гаспадарцы, вырашаюць не толькі эканамічныя, але і культурныя матывацыі“. Зыходзячы з гэтага, ён выказаў патрэбу прызначаць больш сродкаў на культуру. Як прыклад належнага вырашэння гэтай справы падаў Савецкі Саюз. „На Беласточчыне мы супрацоўнічаем з Гродзенскай вобласцю Савецкай Беларусі і Літоўскай Савецкай Рэспублікай, наведваем нашых суседзяў часта і бачым там на вёсцы цудоўныя асяродкі культуры. Шчыра захапляемся паўсюднасцю аматарскага руху і ўзроўнем прафесіянальнай мастацкай творчасці. Аднак трэба ведаць, што, напрыклад, у пяцігодцы 1971-1975 г.г. на культуру ў нашай дзяржаве прыйшлося 1,37 працэнта бюджэту, а ў Савецкім Саюзе на культуру было выдаткавана 6,3 працэнта дзяржаўнага бюджэту“. Затым дэлегат ад Беласточчыны заўважыў: „Найбольш інвестыцый вымагае польская правінцыя. Асабліва — паміма несумненных дасягненняў мінулага 40-годдзя — уся на ўсход ад Віслы размешчаная частка нашай Айчыны, у якой недахопы і ў гэтай галіне сёння стаюць непераадольнай перашкодай у далейшым развіцці гэтых зямель... Са звыш 120 польскіх тэатраў тут мае свае сядзібы ўсяго 10, не знойдзем тут ніводнага тэлевізійнага цэнтра, а з 17 вышэйшых мастацкіх школ працуюць тут толькі філіялы двух варшаўскіх вышэйшых школ. Такіх прыкладаў можна прывесці мноства“.

Неабходна дадаць, што асабліва вялікія патрэбы на развіццё асветы і культуры адчувае наша беларуская асяроддзе, і БГКТ з гэтым часта выступае да розных інстанцый і ўстаноў. Трэба паскорыць пабудову новых школ, у тым новага будынка для Гайнаўскага беларускага ліцэя з пачатковай школай пры ім, узвядзення Музея помнікаў беларускай культуры, патрэбны сродкі на выданне твораў беларускіх пісьменнікаў „Белавежы“ і несеннага фальклору, на забеспячэнне ў адпаведныя кадры інструктараў і матэрыяльныя сродкі беларускага мастацкага аматарскага руху, на пашырэнне розных форм культурна-асветнай дзейнасці. Спадзяемся, што гэтыя запатрабаванні нашага асяроддзя будуць паступова задавальняцца. У дакладзе Рады Міністраў ПНР Х з'езду, з якім выступіў Прэм'ер Збігнеў Мэснэр, між іншым, гаварылася таксама пра аматарскі рух і народную мастацкую творчасць. „Для гэтага руху, якога заданнем працягваць і развіваць нацыянальную традыцыю, будуць створаны больш спрыяльныя варункі“, — падкрэсліў Прэм'ер. У гэтым мы бачым гарантыю забеспячэння нашых патрэб.

Х з'езд Польскай аб'яднанай рабочай партыі 3 ліпеня г.г. закончыў сваю работу. „Аднак мы зробім усё, каб ён працягваўся ў будучых ініцыятывах, каб прысутнічаў у кожным з наступаючых дзён... Заклікаем: больш дэмакратыі, больш дысцыпліны, больш паслядоўнасці!“ — Падкрэсліў, закрываючы з'езд, Першы сакратар новаабранага Цэнтральнага камітэта ПАРП В. Ярузэльскі, кіруючы гэтыя словы да ўсіх членаў партыі, да ўсяго грамадства, да кожнага з нас.

(іс)

ВЕСТКІ З БЕЛАРУСІ

РУЖЫ ЛЯ ПАСТАМЕНТА

Помнік, што нядаўна ўзведзены каля раённага цэнтра Бераставіца, увекавечыў подзвіг воінаў 46-й Кубана-Церскай кавалерыйскай дывізіі і іншых падраздзяленняў, які яны здзейснілі паблізу заходняй граніцы СССР на восьмы дзень Вялікай Айчыннай вайны.

Група савецкіх воінаў, якая адыходзіла з баямі на ўсход, трапіла ў акружэнне каля вёскі Ляпесы. Скончыліся боепрыпасы, і, каб вырвацца, байцы ўдарылі ў штыкі. Кальцо гітлераўцаў удалося разарваць. Але сілы былі вельмі няроўныя. Фашысты ўвесь час атрымлівалі падмацаванні. Ціскі акружэння зноў самкнуліся. У баі, які працягваўся больш за гадзіну, каля трохсот савецкіх воінаў загінулі.

Пасля вайны астанкі герояў перапахавалі ў брацкай магіле гарадскога пасёлка Бераставіца. Тады ж пачалі высвятляць імёны ўдзельнікаў бою. Пошук узначаліў жыхар раённага цэнтра ветэран вайны Даніла Гардзіенка. Праз некалькі год устанавілі імёны двух удзельнікаў легендарнага бою — старшага палітрука кавалерыйскага батальёна Валяр'яна Дрэсвіна і капітана Канстанціна Звягінцава. Удалося адшукаць іх сваякоў. Сын палітрука Дрэсвіна — Юрый, інжынер-праекціроўшчык па спецыяльнасці, стаў аўтарам праекта помніка бацьку і яго баявым таварышам, а ўвасобілі яго ў камні працаўнікі калгаса „Чырвоны Кастрычнік“.

...Тры вінтовачныя штыкі, якія ўвасабляюць бяспрыкладную мужнасць абаронцаў Радзімы, навечна ўзнесліся над высокім пастаментам каля шашы на Ваўкавыск. Цяпер тут распусціліся пунсовыя ружы, вырашчаныя пад Омскам і прысланыя ў Беларусь роднымі і землякамі В. Дрэсвіна.

КАРДЫЯГРАМЫ НА „ПАТОКУ“

Вызваліць урачоў ад запаўнення медыцынскіх карт пацыентаў узяліся спецыялісты вылічальнага цэнтра і канструктарска-тэхналагічнага бюро Белдзяржуніверсітэта імя У. І. Леніна. У садружнасці з вучонымі Беларускага навукова-даследчага інстытута (НДІ) кардыялогіі яны стварылі аўтаматызаваны комплекс для масавых абследаванняў насельніцтва. „Паток-3“ — такая назва навінкі — увабраў у сябе шэраг перадавых тэхнічных рашэнняў і сапраўды ставіць справу медыцынскай прафілактыкі на паток.

Уся працэдура запісаў кардыяграмы зойме 40 секунд замест ранейшых 2-3 мінут. Паралельна апаратар уключае мікрапрацэсарны блок, і той імгненна вызначае артэрыяльны ціск. Затым пацыента падводзяць да стойкі растамера са спецыяльным датчыкам. Платформа, на якую ступае чалавек — гэта адначасова і вага. Усе чатыры вынікі вымярэнняў аўтаматычна паступаюць на пульт і рэгіструюцца.

Так удалося падзяліць функцыі машыны і чалавека. Пры масавых абследаваннях ЭВМ параўнае даныя кожнага пацыента з аптымальнымі для яго ўзроставай групы, пакажа на людзей, стан якіх патрабуе дадатковага медыцынскага кантролю і лячэння.

УЗЯТЫ ПАД АХОВУ

У Чачэрскім раёне ўзяты пад ахову два новыя паселішчы барсукоў. Гэтыя звяркі, якія знішчаюць вялікую колькасць шкоднікаў лесу і сельскай гаспадаркі, занесены ў чырвоную кнігу БССР. Таму работнікі Чачэрскага і Нісімкавіцкага лясніцтваў вырашылі паклапаціцца аб рэдкіх насельніках Палесся. Паблізу барсуковых нор са складанымі лабірынтамі, якія цягнуцца на дзесяткі метраў, забаронена высечка дрэў.

На Гомельшчыне выяўлена і ахоўваецца пятнаццаць паселішчаў барсукоў.

СПОРТ

Армейцы Мінска, выйграўшы ў З II (Запарожжа) — 31:24, заваявалі залатыя медалі чэмпіяната краіны па гандболу. Званне мацнейшых яны заваявалі трэці раз запар.

НА ЗАХАДЗЕ БЕЗ ПЕРАМЕН

ПРАТЭКЦЫЯНІСЦКІ ЗАКОНАПРАЕКТ

Палата прадстаўнікоў кангрэса ЗША 295 галасамі супраць 115 прыняла законапраект, які абмяжоўвае імпарт замежных тавараў. Тым самым, паводле слоў кангрэсмена Уільяма Фрэнзела, Злучаныя Штаты зрабілі магутны залп у фактычна аб'яўленай імі „гандлёвай вайне“ са сваімі партнёрамі.

У першую чаргу законапраект накіраваны супраць Японіі, якая захапіла шырокія пазіцыі на амерыканскім рынку. Дэфіцыт ЗША ў гандлі з ёю ў 1985 годзе склаў каля 50 мільярдаў долараў. Агульны ж дэфіцыт знешняга гандлю ЗША ў тым жа годзе дасягнуў 148,5 мільярда долараў. Ды і ў гэтым годзе ён працягвае расці хуткімі тэмпамі і, паводле папярэдніх падлікаў, к канцу 1986 года можа дасягнуць 160-170 мільярдаў долараў.

Амерыканскія заканадаўцы і „вялікі бізнес“ выступаюць за прынцыпе закона аб абмежаванні імпарту ў ЗША пад тым выглядам, што іх гандлёвыя партнёры звяртаюцца да „несправядлівых для свабоднай канкурэнцыі мер“. На справе ж аслабленне пазіцый ЗША на сусветных рынках выклікана цэлым радам прычын, асабліва каласальнымі ваеннымі расходамі, якія склалі ўжо трыльён долараў за час кіравання цяперашняй адміністрацыі і прывялі да ўзнікнення штогадовага хранічнага дэфіцыту федэральнага бюджэту на ўзроўні каля 200 мільярдаў долараў. Гэты дэфіцыт адміністрацыя пакрывае за кошт усё новых пазык на амерыканскім і замежным грашовых рынках, у выніку чаго дзяржаўная запазычанасць ЗША наблізілася да астранамічнай сумы — 2 трыльёны долараў.

Усё гэта прывяло ў свой час да захавання на высокім узроўні банкаўскай дысконтнай стаўкі ў ЗША, штучнага завышэння курсу долара на сусветных валютных рынках, падаражэння экспарту і падзешаўлення імпарту ў ЗША. Пастаяннае „перапампоўванне“ фінансавых, матэрыяльных і людскіх рэсурсаў з грамадскіх у ваенныя сферы вытворчасці прывяло да адставання рада галін прамысловасці, прадукцыя якіх аказалася не ў стане канкурыраваць з таварамі з Японіі і краін Заходняй Еўропы.

Адкрыта пратэкцыяніцкае рашэнне палаты прадстаўнікоў ідзе ўразрэз з аб'яўленай адміністрацыяй „прыхільнасцю да прынцыпаў свабоднага гандлю і канкурэнцыі“. Калі законапраект набудзе сілу закона, гэта непазбежна выкліча меры ў адказ з боку партнёраў ЗША, а значыць — прывядзе да далейшага абвастрэння міжімперыялістычных супярэчнасцей. Гэта прызнаў і прэзідэнт Рэйган, выказаўшы вялікую трывогу ў сувязі з перспектывай „эрозіі адносін ЗША з іх саюзнікамі“.

ПАГРОЗА КАРАЛЮ

Англійская „Сандэі таймс“ паведаміла, што пасля забойства Улафа Пальме сям'я шведскага караля пачала атрымліваць лісты з пагрозамі: „Наступная чарга караля!“. Пагрозы здаюцца тым больш рэальнымі, што кароль Карл Густаў і Улаф Пальме былі блізкімі сябрамі.

Ананімныя лісты з „папярэджаннямі“ атрымаў і Бу Турэсан, сакратар кіруючай сацыял-дэмакратычнай рабочай партыі. Пошукі злачынцаў, якія, відавочна, належаць да колаў прафашысцкіх ультра, пакуль не ўвянчаліся поспехам. Больш таго, паліцыя заявіла, што ў яе няма ніякіх зачэпак, якія маглі б прывесці да раскрыцця злачынства.

ПРЫСУТНАСЦЬ

студэнцкая старонка

СТУДЭНТЫ Ў ВАРШАЎСКІМ КЛУБЕ БГКТ

Варшаўскі клуб БГКТ на вуліцы Сенатарскай 8 вядомы многім чытачам „Нівы". У апошнім годзе дзейнасць клуба неразлучна звязана са студэнцкім рухам і таму гэта справа знаходзіць сваё месца ў „Прысутнасці".

Няма ў гэтым факце нічога дзіўнага, зважыўшы, што беларускіх студэнтаў у Варшаве амаль дзве сотні і адносна нядаўна пакінулі яны родныя мясцовасці і тым болей адчуваюць патрэбу бліжэйшага кантакту з беларушчынай. На жаль, нельга сказаць гэтага пра нашых землякоў, якія пастаянна жывуць у Варшаве. За нешматлікім выключэннем яны амаль што зусім не цікавяцца працай клуба, калі не лічыць навагодняга балю. Тады толькі аказваецца, што варта быць членам БГКТ — усё ж можна зберагчы тую тысячу — і складчыны плаціць варта, і з гэтага рупліва карыстае скарбнік аддзела. Аж прыемна тады паглядзець, як бягуць, спяшаюцца, захіліўшы полы сваіх танных касцюмаў, і цягнуць размаляваных жанчын, якія выключна ў гэты вечар згадзіліся паслухаць „простую" мову. Але потым усё вяртаецца да нормы і гібее штодзённай атупеласцю. (Зацікаўленых справай бліжэй заахвочваю прачытаць верш паэта-сатырыка Янкі Здольніка „Новы Год! Новы Год!", „Прысутнасць" № 1, 1986 г.).

Тым болей варта нешта сказаць пра супрацоўніцтва студэнтаў з той невялікай часткай беларускай калоніі ў Варшаве, якая яшчэ не зусім абмярцвела. Дарэчы, здзіўляе нас крыху адсутнасць працаўнікоў навукі і літаратуры, пра якіх ведаем, што існуюць, але пабачыць іх на Сенатарскай бадай што і не здараецца.

Перш за ўсё неабходна падкрэсліць добрыя суадносіны паміж студэнтамі і праўленнем Варшаўскага аддзела БГКТ. Як заўсёды ў такіх выпадках, трэба для гэтага ахвоты двух бакоў. Аднак у нашым выпадку яно не зусім так, бо тут бок па сутнасці адзін — вялікую частку праўлення аддзела складаюць студэнты, нягледзячы, што яны праводзяць дзейнасць і ў сваёй студэнцкай арганізацыі — Радзе культуры студэнтаў беларускай нацыянальнай меншасці. Рада, якая гуртуе большасць студэнтаў, не мае свайго памяшкання, таму часта карыстаецца памяшканнем клуба. Таксама тут знайшла прытулак гнаная непрыхільным лёсам рэдакцыя братняга нам часопіса „Сустрэчы". Тут праводзяць свае рэпетыцыі музычны маладзёжны калектыў і хор. Студэнты таксама прымаюць актыўны ўдзел у культурна-асветнай працы. Стала ўжо традыцыяй, што кожны чацвер адбываюцца сустрэчы, чытаюцца лекцыі і г.д.. Галоўную частку прысутных складаюць студэнты, яны — таксама самыя гарачыя дыскутанты. Асабліва востры абмен поглядаў адбываецца на аўтарскіх сустрэчах з „белавежцамі", што не асталося без уплыву на іхнюю літаратурную творчасць.

Актыўны ўдзел праяўляўся ў папулярызацыі гісторыі і сучаснасці беларускага студэнцкага руху. Быў прачытаны даклад аб Пражскім зямляцтве і сучасным становішчы беларускіх студэнтаў у Польшчы. Асабліва гэтую апошнюю нагоду выкарысталі студэнты, каб даць багаты вобраз сваёй дзейнасці (такі багаты, што аж іх саміх здзівіў).

Даводзілася таксама студэнтам латаць „дзіркі", якія рабілі мала сур'ёзныя дакладчыкі, якім даволі часта здаралася проста не прыходзіць на дамоўленую сустрэчу. Такім чынам быў, напрыклад, наладжаны незабыўны вечар беларускіх калядак у выкананні нашых славутых сваімі талентамі студэнтак універсітэта.

Для многіх студэнтаў варшаўскі клуб стаў другім домам. Месцам, дзе можна наладзіць сяброўскую вечарынку, прыемную сустрэчу. Зразумела, усё гэта магчыма дзякуючы прыхільным адносінам гаспадара клуба Фёдара Галёнкі і старшыні аддзела Міколы Аляксеюка.

На жаль, гэты год быў, здаецца, апошнім на добразычлівай Сенатарскай. Клуб будзе пераведзены ў другое месца. Куды, яшчэ не вядома, не відаць, каб улады горада хацелі дапамагчы нам падабраць такое ж зручнае месца. Тым не менш, не зважаючы на цяжкасці, варта і трэба працягваць добрыя традыцыі клуба з вуліцы Сенатарскай 8 у Варшаве.

Валянцін Сельвясюк

ХРОНІКА

16-18 мая адбыўся традыцыйны злёт праваслаўнай моладзі на гары Грабарцы. Хаця ўдзел беларускіх студэнтаў у гэтым паломніцтве быў надта скромны, аднак пытанне пра мову ў царкве было пастаўлена. Святары а. Якімюк, а. Баравік і сам уладыка Іерэмія не толькі (стандартна) згодны, што можна, але і трэба ўвесці беларускую мову ў царкву... калі будзе такое жаданне большай групы прыхаджан. Цікава, як гэта будзе выглядаць у рэчаіснасці? Ці часам не таксама, як год таму назад (глядзі „Сустрэчы" № 4)?

29 мая звонкімі галасамі трыо Яўген Вапа, Багдан Сіманенка і Юрка Ляшчынскі прагучалі „Многія леты", прысвечаныя юбілею чарговай „васемнаццаткі" Госі Мушынскай. Спецыяльна нашаму юбіляру Яўген Вапа чытаў свае новыя вершы, а потым расказаў пра сустрэчу з вядомым літаратарам А. Б.

1 чэрвеня адмысловая камісія на сваім другім пасяджэнні, пасля бурлівых і вострых спрэчак, прыняла пастанову аб змене „сярэдняй беларускай". Ад гэтай пары ўзорам „сярэдняй беларускай" з'яўляецца... гіпсавая статуя Альжбеты В. з I курса Філіяла Варшаўскага універсітэта. Віншуем усіх дзяўчатак, што яны менавіта апынуліся вышэй сярэдняй, а ўсім іншым прыпамінаем, што за месяц чарговае пасяджэнне камісіі.

Май-чэрвень — у гэты час ідзе экзаменацыйная сесія ва ўсіх вышэйшых навучальных установах Польшчы. Усім беларускім студэнтам, якія станоўча залічылі чарговы курс, „Прысутнасць" зычыць здаровага вакацыйнага адпачынку, а тым, якіх чакае яшчэ вераснёўскае змаганне, жадаем удачы.

Апамятайцеся!

Апошнім часам з непакоем назіраем паступовы заняпад дзейнасці беларускіх студэнтаў Беластока. Наколькі нашых студэнтаў якраз тут, у Беластоку, найбольш, настолькі вобраз іхняй дзейнасці прадстаўляецца зусім супрацьлеглa колькасці. А зважаючы яшчэ на факт, што тут жыве шмат беларускай інтэлігенцыі, дзеячоў беларускай культуры і літаратуры, прадстаўнікоў навукі, лагічна не павінна быць ніякіх цяжкасцей у свабодным развіцці беларускага студэнцкага руху. (Зразумела, не лічачы цяжкасцей аб'ектыўнага характару).

На жаль, так не ёсць. Беластоцкае беларускае студэнцкае асяроддзе становіцца ўсё больш абыякавым да нацыянальных, па сутнасці — грамадскіх, спраў. Бо ж запусты ці навагодні баль, пры амаль што выключна небеларускай музыцы, нельга назваць сур'ёзным мерапрыемствам. Калі ўзнікаючая некалькі гадоў таму назад Рада культуры студэнтаў нацыянальных меншасцей у Беластоку (папулярна называная „Беларуска-Літоўскай радай") ставіла перад сабой высакародныя мэты, бліжэйшыя і далёкасяжныя планы дзеяння, тады і студэнты гарнуліся ў яе шэрагі. Налічвала яна ў пачатку існавання звыш 200 членаў. Сёння высакародныя мэты зусім не наблізіліся, ды і планаў, не толькі больш сур'ёзных, але і рэкрэацыйнага ці забававага характару амаль што і няма. Што тут многа гаварыць — беларуская студэнцкая арганізацыя практычна ў Беластоку не існуе. Апошні сход яе членаў адбыўся зімой мінулага года. Праўда, ад нейкага часу дзе-нідзе і ад саміх беластоцкіх студэнтаў можна пачуць словы, што дрэнна цяпер дзеецца і неабходна штосьці зрабіць. Як жа шкада, што ўсё канчаецца на гэтым слове „трэба".

Прычын гэткай ненармальнай сітуацыі шмат. Галоўных ёсць тры.

Першая — гэта адносіны да беларускай рады з боку ўлад ЗСП, аб якіх не раз мы ўжо пісалі. Цікава, што падобныя адносіны ЗСП да беларускіх студэнтаў намнога менш перашкаджаюць дзейнічаць ім у Варшаве.

Другая — гэта яўная варожасць паміж БГКТ і студэнтамі. Гэтага, дарэчы, няма ў Варшаве. ГП БГКТ, прыкладна, не толькі што фінансава ніколі не дапамагло студэнтам, але нават не дазволіла арганізаваць „атрасіны" студэнтаў першага курса ў сваім памяшканні (яшчэ перад яго рамонтам).

(Працяг на стар. 4)

Бацькаўшчына[3]

Паважаныя чытачы!

Звяртаемся да ўсіх, ад малога да старога. Знайдзіце вольны час у днях 15-20 ліпеня. Тады якраз адбудзецца славуты ўжо студэнцкі рэйд па роднай зямлі:

Праграма нашага сёлетняга падарожжа такая:

15.07 — удзельнікі, хто чым, дабіраюцца ў Гайнаўку і пад вечар спатыкаюцца на панадворку Беларускага ліцэя.

16.07 — раніцай далучаюцца тыя, якія не змаглі прыехаць вечарам папярэдняга дня. Чакаем да 11-й гадзіны ў ліцэі, потым ідзем у Нараўку, дзе і заначуем.

17.07 — у гэты дзень пяройдзем з Нараўкі ў Семяноўку.

18.07 — дзень адпачынку: вельмі кароткая траса з Семяноўкі ў Луку.

19.07 — з Лукі ідзем у Міхалова.

20.07 — апошні дзень рэйду праводзім у славутым сваёй гісторыяй ды гасціннасцю Гарадку.

Апрача супольнага адпачынку і ўцехаў, гарантуем даклады па гісторыі роднага.

Прачытай! Запамятай! Перадай!

ПРЫСУТНАСЦЬ
студэнцкая старонка

Старонку падрыхтавалі: Юрка Ляшчынскі, Мікола Ваўранюк, Валянцін Сельвясюк, Лёнік Тарасэвіч, Яўген Вапа.

Беларусы на Сямяцічыне

(Працяг са стар. 1)

роткім дакладам аб беларускай дзейнасці ў Сямяціцкім раёне. Гэты даклад папоўнілі яшчэ Міхась Вішанка і Кастусь Майсеня. Шматлікай групе тутэйшых актывістаў былі ўручаны Ганаровыя граматы з нагоды 30-годдзя БГКТ. А на століках у гэтай жа зале знаходзіліся кніжкі і пласцінка Міхася Забэйды, выдадзеная дзякуючы намаганням БГКТ. Можна было таксама купіць тут Беларускі каляндар на 1986 год.

А чацвертай гадзіне пасля

нуюць спрыяльныя ўмовы для наладжання харавых калектываў, бо звычай супольнага харавога спявання вядзецца ў гэтых вёсках спрадвеку. У іншых вёсках таксама. А мы ад няпамятнага часу адно толькі наракаем, што няма каму пакіраваць гэтымі калектывамі, што не хапае спецыялістаў!

„Ніва“ ўжо пісала, што знайшлася ў Сямяцічах асоба, жанчына з музычнай адукацыяй, якая праяўляе ахвоту арганізаваць шматасабовы беларускі калектыў. Вось і добра! Каб толь-

Намеснік старшыні ГП БГКТ К. Майсеня і сакратар ГП БГКТ В. Луба ўручылі шматлікай групе актывістаў Сямяціцкага аддзела БГКТ Ганаровыя граматы з нагоды 30-годдзя БГКТ.

„Васілёчкі“ ў Сямяцічах.

абеда ў Сямяціцкім амфітэатры, што над рэчкай Камянкай, выступілі бельскія „Васілёчкі“ і трохасабовы эстрадны калектыў Бельскага дома культуры. Праграма абодвух калектываў прадаўжалася амаль дзве гадзіны. Было што паслухаць і чым палюбавацца...

— Сёння ў нас наладжаны яшчэ два іншыя культурна-грамадскія мерапрыемствы, — паясняў усё гэта старшыня М. Матосюк. — За Сямяцічамі, ля „Гартэксу“, адбываецца зараз рабочы турнір, а на Грабарцы — паломніцтва праваслаўнай моладзі з цэлай Польшчы, зразумела, што найбольш з нашага наваколля, дзе жывуць беларусы. І таму так мала людзей прыйшло сюды, каб паслухаць спевы...

А мне здаецца, што адказныя працаўнікі ГП БГКТ надта ж фармальна аднесліся да арганізацыі гэтага Беларускага дня ў Сямяцічах.

— Я разаслаў звыш 100 асабістых запрашэнняў, — апраўдваўся Міхась Вішанка. Аказалася, што гэтага, аднак, мала, што пошта і пісьманосцы не падменяць сапраўднай актыўнасці. Трэба яе тут шукаць у вёсках, сярод беларускага насельніцтва. Я сам ведаю, што, для прыкладу, у Вольцы Нурэцкай, а таксама і ў суседняй Тымянцы, іс-

кі хутчэй і каб не закончылася ўсё на этапе пажаданняў! Будзьма, аднак, добрай думкі і маймо надзею, што і на поўдні Беласточчыны паявіцца канкурэнцыя (вельмі ж пажаданая!) для калектываў у Бельску і Гайнаўцы.

А хор гэтакі патрэбны тут, як чыстае паветра і добрае здароўе. Пераканаўся я ў гэтым, наведаўшы вёску Чорную Сярэднюю, дзе вечарам абодва калектывы з Бельска давалі платны канцэрт. Платны, для яснасці толькі для публікі і БГКТ, а не для самадзейнікаў, якія павінны былі задаволіцца скромнымі дыэтамі.

Ёсць тры вёскі з назвай Чорная: Вялікая, Сярэдняя і Царкоўная. Усе яны населены пераважна праваслаўным народам. Я мэтанакіравана адзначыў тут веравызнанне, бо яно амаль аўтаматычна вызначае і нацыянальную прыналежнасць. Найменш праваслаўных сялян, аказваецца, у Чорнай Царкоўнай. Я пацікавіўся іх штодзённай мовай.

— Старэйшыя дык яшчэ між сабою гавораць „па-просту“, — паінфармавала сялянка, якая жыве побач з вясковым клубам. — А моладзь і дзеці дык ужо ў нас выключна карыстаюцца польскай мовай.

Яна крыху памаўчала і дадала:

— Вось у Чорнай Велькай, то там яшчэ больш трымаюцца „свайго языка“.

Яна так і сказала: „*Свайго языка*“.

„Васілёчкі“ ледзь умяшчаліся на клубнай сцэне. Білеты каштавалі па сто злотых і знайшліся ахвотныя, каб за такую цану паслухаць родны, прыгожы спеў. Гэта тут рэдка, вельмі рэдка здараецца. Міхась Вішанка прадаў 72 уступныя білеты. Зала клуба, даволі прасторная і дбайна ўтрыманая, запоўнілася да апошняга месца. Многім не хапіла крэслаў. І адчувалася, што тутэйшыя людзі, хаця найчасцей карыстаюцца ўжо польскай мовай, успрымаюць беларускія песні не толькі вухам, але і сэрцам. Ян Балейка і Аляксандр Дработка разам са сваімі сем'ямі прыімчаліся з Чорнай Вялікай на ўласных аўтамабілях, апранутыя, як на вялікае свята. З Чорнай Царкоўнай нехта прыпёр „малюхам“. А развітанне з самадзейнікамі праходзіла яшчэ болей сардэчна, чымсьці сустрэча. Проста штосьці беларускага асталося ў душы тутэйшых жыхароў. Гэта і ёсць асноўная мэта, да якой трэба нам імкнуцца, каб беларусы на Сямяцічыне адчувалі сябе сапраўды беларусамі.

Віктар Рудчык
Фота аўтара

У БГКТ

17 чэрвеня адбылося пасяджэнне Прэзідыума Міхалоўскага раённага аддзела БГКТ. На ім быў абмеркаваны і прыняты для выканання план працы аддзела на другое паўгоддзе 1986 г. Ён прадбачвае правядзенне інтэнсіўнай працы, накіраванай на аднаўленне навучання беларускай мовы ў Міхалоўскім агульнаадукацыйным ліцэі і ў пачатковых школах раёна, а таксама дапамогу ў навучанні гэтага прадмета. Вырашылі таксама наведаць усе гурткі ў раёне з канцэртамі, аўтарскімі спатканнямі „белавежцаў“ або іншымі мерапрыемствамі.

У той жа дзень праходзіла пасяджэнне Прэзідыума Беластоцкага гарадскога аддзела БГКТ. Беластаччане правялі вельмі скрупулёзную ацэнку культурных мерапрыемстваў, якія аддзел пры дапамозе Галоўнага праўлення БГКТ правёў у горадзе Беластоку. Высокую ацэнку атрымаў канцэрт лаўрэатаў конкурсу „Беларуская песня-86“ для школьнікаў на Дзень дзіцяці ў беластоцкім амфітэатры. З асаблівым задавальненнем Прэзідыум адзначыў удачлівае правядзенне двухдзённага Свята беларускай культуры ў Беластоку ў днях 14-15 чэрвеня г.г. Высокі ўзровень выступленняў мастацкіх калектываў, 5-6 тысяч слухачоў у амфітэатры, добрая арганізацыя мерапрыемства, ахвярная праца актыву — усё гэта дало добрыя вынікі. Прэзідыум вырашыў правесці падобную імпрэзу падчас верасьнёўскіх Дзён Беластока, будзе рабіць намаганні, каб адзін дзень быў Днём беларускай культуры. Удзел беларускіх маладых спевакоў падчас святкаванняў Дня дзіцяці і двухдзённае Свята беларускай культуры будуць штогадовымі нашымі імпрэзамі. Затым Прэзідыум абмеркаваў усе справы, звязаныя з арганізацый і правядзеннем Ночы Купалы 28-29 чэрвеня на рацэ Нарве ў ваколіцах вёскі Войшкі. Гэта таксама будзе адна з арыгінальных і многалюдных імпрэзаў Беластоцкага аддзела БГКТ.

Апамятайцеся!

(Працяг са стар. 3)

А трэцяя — гэта ўнутраныя спрэчкі і сваркі, якія ў канцы канцоў знішчаюць усялякія праявы нават здаровай думкі. Якраз спрэчкі характэрны не толькі беластоцкім студэнтам, яны выступаюць у кожнай сукупнасці беларусаў. Смешна і адначасова жудасна тое, што такія спрэчкі выклікаюць людзі, якія прыкрываюцца мянушкай адзіных „абаронцаў роднага“, а ўсіх іншых лічаць ворагамі народу?!

Ну што ж, беларуская студэнцкая арганізацыя робіцца штораз менш папулярнай, мала атракцыйная, а гэта ўмела выкарыстоўваюць іншыя, у тым ліку і ўлады ЗСП. Будучы членам гэткіх „іншых“ арганізацый, беларускія студэнты маюць магчымасць добра адпачыць, выехаць у братнія краіны на экскурсію, ці на заробкі. А беларуская рада тэткіх магчымасцей амаль што і не мае. Таму, між іншым, беластоцкія беларускія студэнты ставяцца так абыякава да роднага, проста дзеля ўласнай карысці...

Пакуль што яшчэ поўнасцю Вы, сябры, не выракліся свайго, але хто яго ведае, як будзе далей. Таму звяртаемся да Вас, да Вашых халодных, зматэрыялізаваных сэрц: апамятайцеся!

Юрка Ляшчынскі

Вытокі асновы

Аддзел культуры і мастацтва Ваяводскай управы, беластоцкая „Цэпэлія“. Акруговы музей, кааператыў вытворцаў рукадзелля „Народнае мастацтва“, Беластоцкі аддзел таварыства народных творцаў кааператыў „Беластоцкае народнае рукадзелле“ і Ваяводскі дом культуры ў Беластоку пад патранатам Міністэрства культуры і мастацтва, (Дэпартамент бібліятэк, дамоў культуры і грамадска-культурнай дзейнасці) і Цэнтральнага саюза кааператываў артыстычнага і народнага рукадзелля „Цэпэлія“ арганізавалі конкурс на ткацкія работы. У конкурсе прыняло ўдзел 99 асоб, якія прыслалі 200 работ — 127 двайных тканін (дываноў), 37 сейпакоў (пасцілак), 33 пругі (крайкі) і 3 перабіраныя тканіны. З Беластоцкага ваяводства ткачы прыслалі 135 работ (69 удзельнікаў), з Сувальскага — 43, Ламжынскага — 15, Сядлецкага — 7. Не было ўдзельнікаў з Цеханоўскага, Альштынскага і Люблінскага ваяводстваў. У параўнанні з міжваяводскім конкурсам на двайную тканіну і сейпак у 1983 годзе пабольшылася колькасць удзельнікаў.

Выстаўку ў павільёне галерэі сучаснага мастацтва ў Беластоку („лятучыя талеркі“ пры вул. Ліпнёвага маніфеста нумар 14) арганізавала Галіна Якубоўская, кіраўнік аддзела этнаграфіі Акруговага музея, а мастацкае афармленне Антон Шыманюк. Пасляконкурсную выстаўку можна будзе агляДАць 2 месяцы (ад 22 чэрвеня). Найбольш на выстаўцы двухасноўных тканін,

Абпаленыя вайной

ХЛЕБ

Калі Чырвоная Армія напорам магутнай паводкі вызваляла ад фашыстаў беларускую зямлю, было ўжо лета 1944 года.

Адзін са струменяў савецкіх войск — эскадрон кавалерыі — выплыў з Белавежскай пушчы і палявой дарогай уварваўся ў вёску, ля якой учора вечарам акапаліся фашысты.

Цяпер ужо са знаўствам можна сказаць, што гэта была конная разведка, якая віхрам праімчалася праз вёску. Хлапец-парабак, які стаяў ля варот, паспеў толькі прыкмеціць, што на мундзірах сям-там блішчэлі пагоны, а на грудзях медалі. Мелі яны таксама шаблі і вінтоўкі. У канцы вёскі „маланка“ затрымалася, быццам бы напаткала загарадзь. Хлопец не ведаў становішча. Адкуль яму было ведаць, калі яшчэ ўчора вечарам тут былі немцы. Аб набліжэнні фронту можна было толькі здагадвацца па далёкай гарматнай кананадзе.

Узыходзіла сонца. Жыхары вёскі, нічога не ведаючы, рыхталіся да выхаду ў поле жаць жыта, якое ўжо даспела на пясчаных землях. Парабак сабраўся ісці за канём. Не дайшоў ён і да Сахаровай хаты, як раптам з таго самага лесу, што і кавалерыя, выплыла пяхота. Яна бегла, каб не дазволіць ворагу акапацца на „планава занятых пазіцыях“ пад Кляшчэлямі.

Людзі думалі: гэта нейкі дэсант! Але пасля аказалася, што гэта былі рэгулярныя часці савецкіх войск-вызваліцеляў.

Яны так хутка ішлі наперад, што тылавое забеспячэнне аставалася дзесяткі кіламетраў за імі. Байцы неаднойчы былі галодныя. І вось іменна ў такім становішчы апынулася частка салдат, якія прарываліся ў напрамку Кляшчэляў.

Адзін згаладнелы салдат памяняў чаравікі на хлеб. Але багаты гаспадар, які трымаў парабка, байцу за чаравікі даў чвэрць буханкі. Салдат скрывіўся, але саромеўся патрабаваць больш, ды мусіў хутчэй бегчы, бо яго ўзвод ужо мінуў вёску.

Вось як! А нямецкі салдат учора прыйшоў, набраў саланіны, мяса колькі хацеў і пайшоў, прыгразіўшы смерцю гаспадару. А сёння савецкі вызваліцель мусіў аддаць свае чаравікі, каб некалькі разоў укусіць хлеба.

Парабак усё гэта бачыў і сэрца яго сціскалася ад болю. Калі ўсе разышліся, парабак схапіў з гаспадарскай каморы буханку хлеба і пабег шукаць пакрыўджанага салдата. Ведаў, што знойдзе яго, бо пазнае па босых нагах.

Бег парабак разам з войскамі і за войскамі. Забег пад Кляшчэлі: войска ўсюды поўна, але адны пазалягалі паміж загонамі, іншыя капаюць равы. Тут страляюць яны, а недзе з-за Кляшчэляў немцы валяць з гармат, а над галовамі свішчуць снарады.

„Дзе мой салдат?“ — падумаў хлапчук.

Пачаў дапытвацца, ці не бачылі босага салдата.

— У нас босых няма, — адмахваючыся ад назолы, крыкнуў яму малады афіцэр і пачаў камандаваць:

— Разварачвай гармату!

Страляніна стала нейк радзейшая і савецкія салдаты ўвайшлі ў Кляшчэлі. Парабак за імі. Бачыць: на панадворку група салдат каля кулямёта. Падыйшоў да іх і запытаў іх, ці няма сярод іх босага салдата.

— Гусева?

— Я не ведаю яго прозвішча.

— Так, гэта, пэўна, Гусеў з нашай роты.

— А дзе ён цяпер?

Салдаты пераглянуліся і запыталі, навошта ён яму.

— Я яму прынёс хлеба за бацінкі.

— А чаму ты не даў яму хлеба раней?

— Я не мог яму даць.

— Не мог?! Тады еш сам. Гусеў твайго хлеба не патрабуе...

— А што з ім?

— Яго, цяжка параненага, павезлі ў санбат.

— Скажыце, дзе санбат?

— А табе што? Мо сумленне мучыць?

— Я ні ў чым не вінаваты.

— Не вінаваты, кажаш, а чаму ж ты не даў хлеба галоднаму, нават за чаравікі?

— То вы вазьміце, калі яго няма, — амаль плачучы, сказаў хлапец.

— А нам твой хлеб непатрэбны. Падыдуць нашыя тылы, вось мы і наямося.

Вярнуўся парабак да свайго пана з хлебам ягоным, але затое з абпаленым тварам і акрываўленым сэрцам, бо адчуваў, што ў вачах байцоў астаўся жулікам. Яны, відаць, падумалі: „Мы кроў пралiваем і жыццё аддаем за іх, а яны нават кавалка хлеба шкадуюць!“ Адзін толькі гаспадар-пан, напэўна, з прыемнасцю хадзіў у чаравіках. Мо яшчэ па сённяшні дзень імі цешыцца, што дарма яму дасталіся.

Васіль Петручук

у тым ліку дываноў з традыцыйнымі арнаментамі і тэматычных. Некаторыя з іх па-мастацку апрацаваны прафесіяналамі. Пасля ўручэння ўзнагарод удзельнікі і госці разглядалі ўзнагароджаныя работы, а пані Якубоўская звяртала ўвагу на іх вартасці і недахопы — афарбоўку, мастацкую канцэпцыю, якасць воўны. Мы падыходзім да дывана Алімпіі Ярашэвіч з Васількова (сёння прысутнічаў яе муж, таксама ткач). „Паглядзіце, калі ласка, на яе „Танцавальны круг“ („Забава ў лесе“), — паказвае нам яе работу праваднік. — Як заўсёды дасканалая, надзвычайная кампазіцыя, якія постаці людзей і звяроў, і спакойная арнаментацыя на берагах“. Вельмі цікавы дыван Ванды Альханоўскай з Копіска, які вісіць каля „Танцавальнага круга“. Адзін з элементаў вобраза — гэта дом, у „перарэзанай“ сярэдзіне якога мы бачым жанчын, якія вараць страву і ткуць за кроснамі. Недахоп гэтай работы — гэта збытак падрабязных элементаў, якія разбіваюць вобраз, мучаць вочы гледачоў.

Некаторыя тэмы паўтараюцца — гэта „чатыры пары года“ (як у старэнькай Дамінікі Буйноўскай, якая таксама выткала вельмі цікавы дыван „Сцяжына праз вёску“, пасека (слаўныя пасекі А. Ярашэвіч і Станіславы Геро з Навакольна), птушкі, дажынкі (27-гадовы Чэслаў Гнедзейка з Трафімаўкі першы раз прыслаў сваю работу на конкурс; яго маці, слаўную ткачыху, тут здаўна ўжо ведаюць). Другое месца ў двайной тканіне занялі: Галена Малевіцкая з Навакольна (гм. Янаў), Станіслава Геро (Навакольна), Данута Купінская (Ясвілы), III — Чэслаў Гнедзейка (Трафімоўцы, гм. Янаў), а вылучаны работы Алімпіі Ярашэвіч з Васількова. За сейпакі I узнагароду ўручылі Ірыне Хамічэўскай з Аўгустова, а II — за камплект — Тэрэсе Шыц. Вылучаныя работы м. іншымі Веры Бужынскай з Грабаўца, гм. Бельск. Узнагароджаныя крайкі — Станіславы Карнай з Васілёўкі і Манікі Лясоты са Скіндзежа (пошта Хадароўка). Разам — 31 узнагарода.

Цешыць тое, што займаюцца ткацтвам не толькі старэйшыя жанчыны. Часта ткуць іх і мужыкі, і сыны, і дочкі. Да традыцыйных узораў даходзяць сучасныя тэмы — ахова прыроды, абарона міру. Усе гледачы затрымоўваліся перад тканінай маладзенькай Люцыны Пузаноўскай „Мір дзецям“.

Прыгажосць і мір — аснова і сэнс усяго.

Міра Лукша

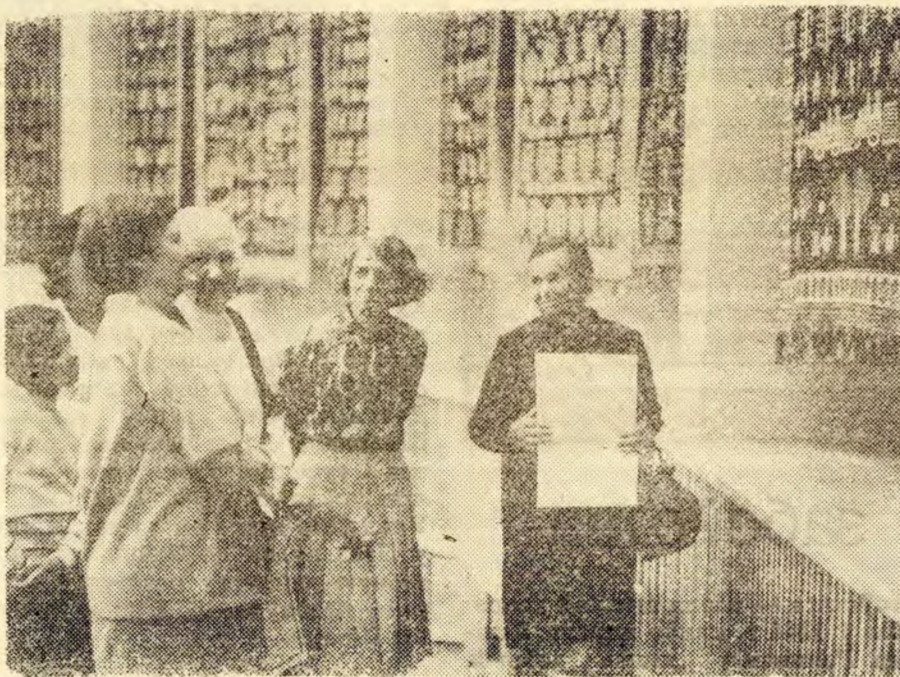

Дырэктар музея Я. Гасціловіч і захавальнік музея Г. Якубоўская сярод ткалляў.

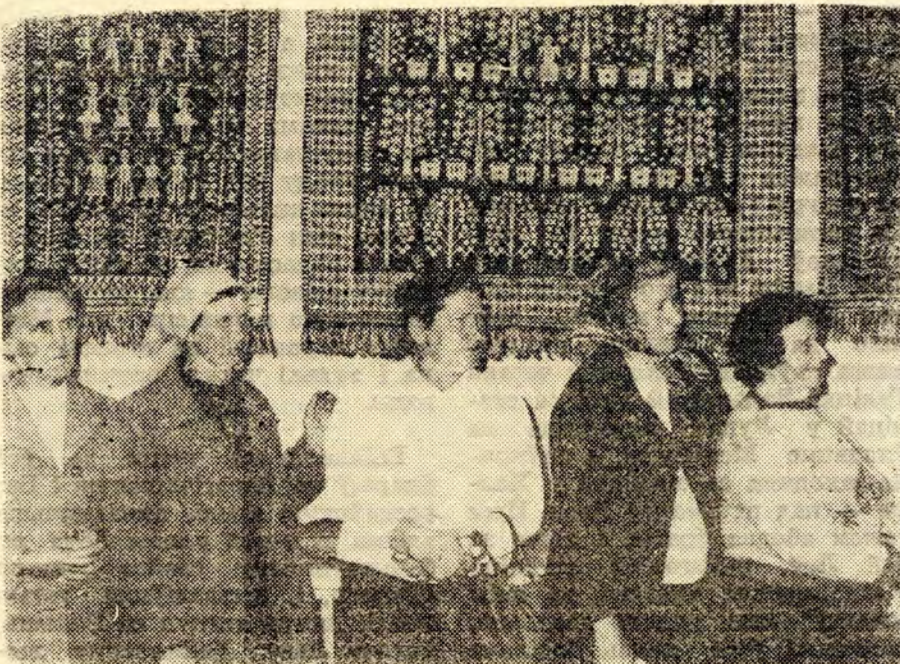

Мазоліліся мы над імі доўгія гадзіны...

М. ТАНК У „ЗВЕРЦЯДЛЕ“

У № 22 ад 29 мая г.г. тыднёвіка Лігі польскіх жанчын „Зверцядло“, у пастаяннай рубрыцы „Альбом любоўнай паэзіі“, госціць нестар беларускай паэзіі — Максім Танк. Змешчаны тры яго вершы. Даецца таксама характарыстыка творчасці паэта, прыводзяцца некаторыя факты з яго біяграфіі, з падкрэсленнем сувязей Танка з Польшчай, палякамі, польскай культурай і, асабліва, з літаратурай.

Пры нагодзе варта прыпомніць, што некалькі год назад у „Альбоме любоўнай паэзіі“ гасцяваў таксама наш пісьменнік Сакрат Яновіч.

П. Байко

КАМУ ГАРАДЗІЦЬ БЕЛАВЕЖУ

Землеробства ў гміне Белавежа не з'яўляецца найважнейшай галіной гаспадаркі, а ў дадатак мае іншы характар, чым у другіх раёнах ваяводства. Вялікі ўплыў на яе мае масіў Белавежскай пушчы. Патрэбы аховы унікальнага асяроддзя абмяжоўваюць магчымасці меліярацыі, рэкультывацыі і ўгнойвання. Лясное акружэнне зацямняе і збядняе глебу. Плёны тут ніжэйшыя і часта знішчаюцца яны ляснымі звярамі. Ды і працягласць вегетацыі ў Белавежы моцна скарочаная ў параўнанні, напрыклад, з заходняй Польшчай.

Такую карціну на белавежскіх палях можам чазіраць яшчэ даволі часта.

На агульную паверхню гміны 20320 га, сельскагаспадарчыя ўгоддзі займаюць толькі 1243 га. Грунты тут нізкага класа — VI, V, крыху IV і зрэдку III. Гаспадаркі выключна індывідуальныя і невялікія — у сярэднім 3,5 га (у ваяводстве звыш 8 га). Разам было іх у мінулым годзе 431. І трэба адразу дадаць, што гэты лік пастаянна змяншаецца. За год знікае 7-8 гаспадарак. Нічога дзіўнага, большасць гаспадароў — гэта людзі пажылыя, маладых тут толькі 8 гаспадароў. Шмат гаспадароў часова працуе ў іншых галінах гаспадаркі: у лесе, у гмінных установах і на прадпрыемствах, пры абслугоўванні турыстаў (фурманамі, экскурсаводамі), вырабляюць рэгіянальныя сувеніры і г.д.

Пастаянна навышаецца ў гміне дзяржаўны фонд зямлі. На канец 1985 г. ён складаў 181 га. Большую яго частку зараз арандуюць сяляне, але аж 41 га астаецца без гаспадара.

Кашмарам белавежскіх сялян з'яўляюцца шкоды, якія ўчыняюць лясныя звяры. З-за гэтага пастаянна ўспыхваюць непаразуменні паміж салэцтвамі і дзяржаўнымі лясамі ды Белавежскім запаведнікам, якія ўпіраюцца, каб менавіта сяляне, а не яны гарадзілі палі ад звяроў. Праўда, дазваляюць бясплатна загатаўляць жэрдкі ў лесе. Але ці гэта пад сілу пажылым людзям? У мінулым годзе толькі сяляне з Пагарэльцаў скарысталі з прадастаўленай магчымасці і абгарадзілі палі на даўжыні 3 км. У 1984 г. дзяржаўныя лясы заплацілі сялянам 816 тыс. зл. кампенсацыі за звярыныя шкоды. Вясковыя рады ў сваю чаргу сцвярджаюць, што гэтыя кампенсацыі не пакрываюць усіх сялянскіх затрат. Выходзіць на тое, што дзяржаўным лясам больш аплачваецца плаціць грошы, чым забяспечыць палі ад знішчэння.

У гміне ў мінулым годзе збожжа сеялі на 44 га, бульбу ж садзілі на 226 га. 129 га займалі: люцэрна, сырадэля і іншыя кармавыя расліны.

Быдла белавежцы гадавалі 485 штук (у тым ліку кароў — 279), свіней — 749 штук, авечак — 848 штук. У апошніх гадах змяншаецца колькасць быдла і свіней, расце колькасць авечак. Павялічваецца таксама зацікаўленне гадоўляй свойскіх птушак і футравых звяркоў. Павялічваецца лік пасекаў і пчаліных раёў.

Скупка ў 1985 г.: збожжа — 18 т., бульбы — 86 т., свіней — 13,2 т., быдла — 46,9 т., малака — 526 тыс. літраў. У параўнанні з 1984 г. панізілася скупка быдла.

Механізацыйныя паслугі ў гміне вядзе СКР з Гайнаўкі. На жаль, іх узровень і аб'ём не задавальняе белавежскіх сялян. Не раз даводзіцца белавежцам ратавацца машынамі суседзяў.

Гмінныя ўлады не скрываюць, што ў белавежскай сельскай гаспадарцы больш фактараў неспрыяючых, чым спрыяючых яе развіццю. Аднак робяць яны намаганні, каб ёй дапамагчы. Ужо апрацаваны шматгадовы план, які ў бягучай пяцігодцы, між іншым, прадбачвае паляпшэнне ўмоў жыцця на вёсцы, вырашэнне праблемы забеспячэння ўсіх салэцтваў вадой.

П. Байко

Фота А. Дамашэвіча

РОДНЫЯ КРАЯВІДЫ

Хата з другой паловы XIX стагоддзя і дабудаваная частка з XX стагоддзя на вул. Святаянскай у Сямяцічах. Графіка У. Петрука.

ШЛЯХАМ ГАДОЎ

Вераломнае забойства

Супольнае панаванне ў 1263-7 гадах князёў навагрудскага Войшалка і дарагічынскага Шварна — гэта час вяртання Вялікага княства Літоўскага да тае магутнасці, якой яно было ў апошнія гады жыцця Міндоўга. Таксама сын Міндоўгаў, як і ягоны зяць аказаліся годнымі свайго бацькі і цесця спадчыннікамі. Яны адцяснілі здрадніка Доўманта ад паўночных межаў свае дзяржавы, умацавалі сваю ўладу ў Полацку і Віцебску, наладзілі прыязныя адносіны з князямі Цвярскога княства, якое ахоплівала паўночнае адгалінаванне крывічоў, уладкавалі найдрэнныя адносіны з крыжаносцамі, хоць заплацілі за гэта часовай аддачай значнага абшару, дзе часткова жыло беларускае насельніцтва. На ўсходзе ім удалецца замірыць татараў і залежных ад іх шматлікіх рускіх князёў.

На поўдні ж не стала зацятага ворага Вялікага княства Літоўскага — пасля цяжкай хваробы ў 1264 г. памёр кароль Даніла Раманавіч „князь добрый, хоробрый и мудрый, иже созда городы многи, и церкви постави, и украси е различными красотами“, — усхваляў памяць гэтага выдатнага князя аўтар Галіцка-Валынскага летапісу. І як ужо здаўна вялося ў тыя часы, пасля смерці караля ці князя паміж яго спадчыннікамі адразу абвастрыліся адносіны, разгарэліся спрэчкі і міжусобная калатня. На першынство сярод іх прэтэндаваў Данілаў любімы сын Леў. Паміж ім і яго родным братам Мсціславам, мабыць, дайшло да пагаднення, паводле якога паўднёва-ўсходняя частка Галіцка-Валынскай Русі са сталіцай у Луцку перайшла на ўладанне Мсціслава, а паўночна-заходняя са сталіцай у Халме — пад панаванне Льва. Пры гэтым абодва браты, і перш за ўсё Леў, намагаліся захапіць Уладзімірскае княства, на якім „сядзеў“ іхні родны дзядзька, старэнькі ўжо князь Васілька Раманавіч і ягоны адзіны сын-спадчыннік Уладзімір Васількавіч. Выкарыстаўшы прабыванне свайго дваюраднага брата Шварна ў Навагрудку ды на поўначы Вялікага княства Літоўскага, дзе ён разам з Войшалкам змагаліся супраць нашэсцяў здрадніка Доўманта, Леў заняў таксама Шварнава Дарагічынскае княства і суседнія з ім землі. Пакрыўджаныя князі Васілька і Уладзімір кінуліся за дапамогай у Навагрудак да Войшалка, на ягоную дапамогу разлічваў таксама пазбаўлены бацькаўшчыны Шварн.

Гэтага толькі і чакаў вялікі князь літоўскі — усяго цераз год яго становішча цалкам перамянілася: цяпер не ён прасіў дапамогі, а ў яго благалі паратунку князі валынскія! І яны падпарадкоўваліся ягонай уладзе, таксама як год таму назад ён вымушаны быў прызнаць іхнюю ўладу над сабою. Вядома, ні князь валынскі Васілька, ні ягоны сын Уладзімір не зрабілі гэта з радасцю ды не адчулі сябе шчаслівымі — яны ранейшую смяротную нянавісць да Міндоўга перанеслі на ягонага сына і толькі чакалі зручнай нагоды.

Войшалк жа перш за ўсё ўдарыў на Дарагічынскую і Берасцейскую землі, намагаючыся адбіць іх з-пад улады Льва як бацькаўшчыну свайго швагра Шварна, і, вызваліўшы гэтыя землі, „потом тягнул на Волынь, хотячи Льву Даниловичу выдрати з рук Володимер“, — паведамляе Хроніка літоўская і жамойцкая. Перапужаны такім нечаканым паваротам справы Леў Данілавіч кінуўся на хітрыкі. Спрабаваў ён наладзіць перамовы з Войшалкам, які з аграмаднай арміяй кіраваўся на Уладзімір, але вялікі князь літоўскі на ніякія пагадненні не згаджаўся і „всего Волыня упоминался упорне“, — чытаем у той жа хронікі. Перасвараныя князі Галіцка-Валынскай Русі раптам зразумелі, што над усімі імі павісла вялікая пагроза — Войшалк можа заняць не толькі Валынь, але і іншыя землі былой Данілавай дзяржавы. Перад абліччам такой небяспекі Леў хуценька пагадзіўся з Васількам і Уладзімірам, відаць, зрокшыся ранейшых сваіх прэтэнзій на іхнія ўладанні. Такім чынам утварылася варожая вялікаму князю літоўскаму кааліцыя галіцка-валынскіх князёў, да якой прыхіліўся нават Шварн. Перамовы вясці ўзяўся Васілька, які ў Войшалка карыстаўся найбольшым аўтарытэтам. Пад яго ўздзеяннем Войшалк спыніў наступ на Уладзімір і, размясціўшы сваю армію навокал Угруска (сёння вёска пры ўпадзенні рэчкі Угаркі ў Буг у Хелмскім ваяводстве), сам стаў кватэрай у тамашнім Угрускім манастыры, у якім ён раней быў манахам.

Пад уплывам успамінаў пра колішняе сваё ціхае манастырскае жыццё, ці пад уздзеяннем гутаркі з шанаваным ім ігуменам Рыгорам, які пастрыгаў яго ў манахі, ваяўнічасць Войшалка памякчэла і ён „лежал там обозом долго с панами, княжаты, и бояры своими, чекаючы выезду

ЛЮБІМ РАБІЦЬ З КАГОСЬЦІ ДУРНЯ

Хто ж не ведае ў Гайнаўцы пані Валі! Ведаюць яе ўсе. Яна ж працуе ў адзінай тут платнай прыбіральні, а таксама плача па ўсіх нябожчыках. Кожны раз плача, і то так шчыра, як па нейкаму свайму родзічу.

— Мог жа ён яшчэ пажыць, — заўсёды гаворыць Валя.

Яна даволі часта хварэе, яе бяруць у бальніцу. І тады некаторыя робяць з яе непрыстойныя пасмешкі.

— Балела табе, калі лекар рабіў аперацыю, — пытаюць і ўжо крывяцца для смеху.

— Трохі, — адказвае Валя, — трохі пабалела і перастала.

І пачынае яна расказваць падрабязнасці, з якіх якраз найбольш кпінкаў і робяць. А падрабязнасці тыя ў бальніцы, вядома, якія могуць быць...

Яна так шчыра і даверліва расказвала людзям пра ўсё, што, здавалася, не заўважала, як смяюцца з яе, з усяго таго, што расказвала, каму трэба і каму не трэба.

...Потым пані Валя сядала на падваконнік, расчыніўшы акно, і нешта думала сваё, часамі склаўшы рукі, бы для малітвы якое. Усе тады баяліся, каб яна не ўпала за акно, не пабілася або і не забілася! Медсёстры раззуваліся, ціха падыходзілі да яе і асцярожна вялі ў сярэдзіну пакоя.

— Яшчэ раз так зробіце, яшчэ раз так сядзеце ў акне, дык дрэнь з вамі будзе, — палохалі яе.

Яна трымала ў галаве гэтую пагрозу не даўжэй, як да вечара. Назаўтра пра ўсё забывалася і зноў ішла да вакна.

Нудна было ў бальніцы, таму ўсе хворыя і шукалі аказіі якое, каб толькі смех быў. Тэлевізійныя праграмы не вельмі каб займальныя былі, дык, во, самі людзі чаўпуць чаўпасу дзеля весялосці, пераважна дурной.

Можна было б доўга яшчэ расказваць, як смяюцца з пані Валі. Але не ў тым справа, а ў тым якраз, што людзі бываюць бязлітасныя і любяць рабіць з кагосьці дурня.

А ці нельга было б знайсці нейкую іншую забаву, калі ўжо сапраўды чалавеку няма чаго рабіць? Чаму не, можна. Можна, напрыклад, чытаць кніжкі, рабіць на прутках, а нават граць у шашкі. Было б карысней тым, з каго смяюцца, а тым, хто смяецца, — удвая.

Аўрора

ЧАМУ НЕ ПІШУ

Мо некаторыя чытачы „Нівы" (у тым ліку і мой сябра П. Байко) цікавяцца тым, чаму я не пішу ў нашу родную газету. Ну, што ж!.. На гэта склалася некалькі прычын. Першая і мо найважнейшая: няма ўжо такой ахвоты і жадання пісаць артыкулы і інфармацыі ў „Ніву". Другая прычына ў тым, што ўсялякія важнейшыя начальнікі і другія працаўнікі ўсялякіх ужэндаў праз пальцы глядзяць на крытыку і пахвалу. Ну, спрабуй скрытыкаваць нейкага ужэндніка за яго адмоўныя адносіны да свайй працы і людзей, тады на аднаго ворага будзеш мець больш. Ворага заробіш, а справе і так не паможаш. Хаця некаторыя пішуць, што крытыка дапамагла, але мала я ў гэта веру. Мая крытыка, як калісьці пісаў многа, нікому не памагла. А хваліць таксамі без падставы няма сэнсу, бо гэта паніжае аўтарытэт „Нівы" Не варта хваліць таго, хто не заслужыў на гэта. А хто і заслужыў, дык не абавязкова паднімаць яго аж так высока, бо часам можна і перахваліць. Былі такія выпадкі і ў мяне. Бо гэта крытыка і так нічога не дапаможа, а клопатаў і варожасці можна мець па самыя вушы, каб яна была змешчана ў „Ніве". Але найважнейшае — гэта тое, што „Ніва" і надалей самая дарагая і блізкая сэрцу газета.

Пісаць то я буду, але вельмі рэдка.

Мікалай Панфілюк

НАМ АДКАЗВАЮЦЬ

Odpowiadając na notatkę prasową „Zapuszczanaja Narauka", zamieszczona w tygodniku „Niwa" z dnia 1 czerwca br. Naczelnik Gminy w Narewce wyjaśnia jak niżej:

Widzimy zły stan chodników na ul. Mickiewicza, jednocześnie informujemy, że ze względu na brak środków finansowych na wykonanie w całości tych robót sposobem zleconym, prace te miały być wykonane w czynie społecznym, zgodnie z planem pracy rady sołeckiej na 1985 r.

Urząd Gminy miał zabezpieczyć tylko transport i materiały, które w potrzebnej ilości zakupiono w ubiegłym roku. W miesiącu maju przystąpiliśmy do przebudowy tego chodnika na odcinku od ul. 22 Lipca do ul. Kolejowej.

W bieżącym roku planujemy też przebudowę następnego jej odcinka od ul.22 Lipca do ul. 1-go Maja. Natomiast wspomniane w tym artykule dziury powstałe na skutek podmycia przez wody opadowe zostały usunięte. Pozostawiony bałagan po rozebraniu starej restauracji zostanie usunięty przez zasypanie widocznych dziur w podpiwniczeniu.

Większych prac związanych z zagospodarowaniem tego placu nie możemy robić ze względu na przeznaczenie tego terenu pod budowę pawilonu handlowo-usługowego Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska". Teren ten jest w trakcie przekazywania w/w spółdzielni.

Mając na uwadze estetykę naszej osady i stworzenie lepszych warunków podróżnym w roku ubiegłym wybudowaliśmy zajazd dla autobusów PKS oraz dwie wiaty z zadaszeniem.

W najbliższym czasie zostaną dostawione jeszcze dwie ławki parkowe oraz kosze na śmiecie. Reszta będzie zależała od kultury podróżnych. Przykro nam, że autor notatki nie widzi zmian, jakie zaszły w ostatnich latach, gdyż w okresie ostatnich trzech lat wszystkie ulice przelotowe łącznie z ul. Ogrodową i 1-go Maja otrzymały nawierzchnię asfaltową.

W okresie tym też zostało ułożonych 2500 m^2 chodnika oraz wybudowano wcześniej wspomniany zajazd. Nie możemy zgodzić się też z opinią o złej gospodarce energią elektryczną, gdyż świecenie żarówek na ulicach w porze dnia może mieć miejsce tylko w razie awarii. Istnieje też regulacja spływu wody przy moście, lecz ze względu na niski poziom wody w rzece jest jej małe spiętrzenie i o to chyba chodzi autorowi notatki.

Urząd Gminy w Narewce
W/z Naczelnika Gminy
Luba Nowik
Sekretarz Urzędu

Narewka, 12.06.1986 r.

W odpowiedzi na Wasze pismo z dn. 19.05.1986 roku oraz w nawiązaniu do artykułu z dnia 11.05.86 r. zamieszczonego w „Niwie", nr 19, pt. „Na pradwieśni u Kozlikach", niniejszym informuję, że Urząd Gminy w Narwi poczyni starania wraz z samorządem wsi Koźliki, aby robotami czynowymi jeszcze w bieżącym roku dokończyć przerwane prace brukarskie na tejże ulicy.

Odnośnie braku sklepu wiejskiego wyjaśniam, że odbyłem rozmowę z sołtysem wsi, który zobowiązał się, że wraz z samorządem poczyni starania, aby znaleźć chętnego sklepowego do prowadzenia tejże działalności.

Nadmieniam, że w przeszłości działalność sklepu we wsi Koźliki została zaniechana, ponieważ dotychczasowy sklepowy odmówił dalszej pracy.

Naczelnik Gminy w Narwi
inż. Michał Wróblewski

князей руских на компромис о границу", — паведамляе Хроніка літоўская і жамойцкая.

Гэтую хвілінную яго слабінку зараз жа выкарысталі князі галіцка-валынскія. Леў „умыслил вызвати глубше Войселка в Рускую землю, абы так снадне мог его покончати", — гаворыцца ў той жа хроніцы.

За намовай Льва паехаў Васілька ва Угруск і настойліва пераконваў Войшалка прыехаць на мірнае пагадненне ва Уладзімір. Адмаўляўся „долго Войселко з панами литовскими, маючи в подойзреню Льва", — заўважае аўтар Хронікі літоўскай і жамойцкай. Але ўрэшце вялікі князь літоўскі паехаў на словы Васільковы і Шварновы да горада Уладзіміра — паведамляе Хроніка быхаўца. — „И приехал на святой неделе (у вялікі тыдзень перад Пасхай — М.Г.) в Володимер и ста в монастыре святого Михаила Великого".

Пачаткова ўсё выглядала бяскрыўдна. У першы велікодны дзень, пасля разгаўлення, пачаліся перамовы. Праходзілі яны, мабыць, памысна для абодвух бакоў, бо пасля іх заможны ўладзімірскі мешчанін немец Мархальт запрасіў князёў да сябе ў гасціну. Далей жа перадайма голас аўтару Хронікі літоўскай і жамойцкай:

„І былі ўсе вясёлыя ў яго, — піша храніст. — Падпіўшы, князь Васілька паехаў на сваю гасподу, Войшалк з панамі сваімі літоўскімі таксама падаўся бяспечна ў манастыр. А потым прыехаў да яго ў манастыр п'яны князь Леў і клікнуў: „Пане куме, яшчэ напеймася!.." А калі да яго з пакоя бяспечна, не спадзяючыся здрады, выйшаў Войшалк, Леў стаў яму дапякаць у вочы за лютасць бацькі яго Міндоўга, якую ўчыніў на рускіх землях, а таксама за тое, што беспадстаўна захапіў (Войшалк — М.Г.) сабе некалькі рускіх замкаў. Затым з вялікай запальчывасцю загадаў слугам сваім схапіць (Войшалка), а сам яму шабляю расцяў галаў, аж мазгі з яе брызнулі на сцяну, ды пакінуў забітага ў манастыры. А іншых паноў літоўскіх, у гаспадах спячых, рубалі, таксама прыдворных Войшалкавых п'яных, якія такой гасціны не спадзяваліся, пасеклі, а іншых у замак уладзімірскі ў турму пасадзілі. Такім вось спосабам Леў закончыў вайну з Вялікім княствам Літоўскім".

Аднак такі вывад храніста быў скараспелы і беспадстаўны, бо якраз вераломнае забойства Львом вялікага князя літоўскага Войшалка і яго світы ва Уладзіміры ў 1267 годзе адкрыла зацяжную і заядлую вайну паміж Вялікім княствам Літоўскім і князямі Галіцка-Валынскай Русі. Закончылася гэтае кровапралітнае змаганне ў XIV стагоддзі поўным разгромам Галіцка-Валынскай Русі і падзелам яе тэрыторыі паміж Вялікім княствам Літоўскім і Польшчай.

Трагічныя паслядоўнасці гэтага ганебнага забойства адразу ўсвядомілі князь Васілька і асабліва дарагічынскі князь Шварн, які з-за яго траціў прэсціж у Вялікім княстве Літоўскім і шанцы на пасад вялікага князя літоўскага. І не дзіва, што Васілька ды Шварн „з великою жалостию того припадку жаловали, маючы то за вечную ганбу и зелживость народу руского", што такі славуты „княжа против прав всех народов за зламаною от них привечоною верою был забитый! — піша аўтар тае ж хронікі і дадае: „там же его в монастыру святого Михаила в Володимеру яко князя учтиве поховано".

Шварну як мужу адзінай жывучай спадчынніцы — дачкі Міндоўга — удалося нейкі час утрымацца ў Наваградку на пасадзе вялікага князя літоўскага. Але яго становішча было вельмі хісткае: грамадская апінія Вялікага княства Літоўскага не магла яму дараваць удзелу ў забойстве Міндоўгава сына Войшалка, якога асабліва шанавалі незаможныя дружыннікі-баяры праваслаўнага веравызнання за яго вернасць манашаскаму стану („заўсёды на багатай княжацкай вопратцы на галаве насіў ён чорны манашаскі клабук", — падае летапісец) і затое, што звычаем свайго бацькі — быў пагрозай для багаццяў вяльможаў і шчодры для незаможных вояў-баяраў.

Але першы ўдар па Шварну нанёс яму галіцка-валынскі князь Мсціслаў Данілавіч, які панаваў у Луцкім княстве, родны брат Льва Данілавіча і дваюрадны — Шварна, калі лічыць яго сынам княжны Фядоры Раманаўны, сястры Данілы Рамановіча. „И князь Мстислав луцкий начал войну с князем Шкварном, хотя его выгнати изо отчины своея — из Берести, и из Мелника, и из Городна, и из Новагородка", — чытаем у Еўраінаўскім летапісе. Вялікае княства Літоўскае ўспрыняло гэта як пагрозу сваёй дзяржаве і ўсямерна падтрымала Шварна. У бітве на правым беразе ракі Ясельды яго войскі на чале са Шварнам разграмілі галіцка-валынскую армію, „толко князь Мстиславль в малой дружине и едва сам утече в город Луческ", — паведамляе той жа летапіс і дадае: „А князь великий Шкварно взял город Пинеск и город Туров".

Хоць гэтая перамога і ўмацавала Шварна на пасадзе вялікага князя літоўскага, але не надоўга. Неўзабаве ён памірае (каля 1270 года). Невядома: ці ад хваробы, ці ад атруты. Аднак тое, што пахавалі яго не ў Наваградку, а ў Халме, паблізу Данілы, прамаўляе за тым, што Вялікае княства Літоўскае ўсё ж не лічыла яго сапраўдным сваім князем, хоць дзякуючы яму і здолела пераможна выйсці з дзяржаўнага крызісу, выкліканага забойствам Войшалка.

Разам са смерцю гэтых двух, несумненна, выдатных дзяржаўных дзеячоў і военачальнікаў закончыўся адзін з бурлівых перыядаў у мінулым Вялікага княства Літоўскага, а ў тым і нашага рэгіёна.

Мікола Гайдук

Расклад руху аўтобусаў ПКС з Сямяціч

Прыезд	Мясцовасць	Ад'езд
8.15с, 9.35с, 10.45б, 11.50б, 12.35с, 15.35б	БЕЛАСТОК цераз Бельск Падляшскі	6.40с,7.30, 7.55с, 9.45ж, 10.05с, 11.20ж, 12.15
19.21б	БЕЛАСТОК ц. Чартаеў	6.05бз
17.14	БЕЛАСТОК ц. Кляшчэлі	6.10
15.11, 17.26з	БЕЛАСТОК ц. Лапы	4.35бз, 10.45
18.40ж	БЕЛАСТОК ц. Выс. Маз.	5.40ж
6.30бз, 7.25бз, 9.05, 11.05, 12.05, 13.09, 14.50з, 16.20з, 17.25з, 19.45, 23.35з	БЕЛЬСК ПАДЛЯШСКІ ц. Боцькі	4.10б, 5.00бз, 5.30з, 6.25з, 8.56, 10.20, 14.15, 15.35з
10.01, 16.41з	БЕЛЬСК ПАДЛЯШСКІ ц. Чартаеў, Бранск	5.45з, 12.20
10.25, 15.45з	БЕЛЬСК ПАДЛЯШСКІ ц. Малінава	7.00з, 12.30
8.35жз, 9.25з, 18.50	БЕЛЬСК ПАДЛЯШСКІ ц. Кляшчэлі	4.50жз, 5.00зб, 14.15з
13.15б, 17.35з	БЕЛЬСК ПАДЛЯШСКІ ц. Сабятын	5.40бз, 8.00б
6.41	БРАНСК ц. Пабікры	15.30з, 18.00
15.40	БРАНСК ц. Плонава	5.25ж
8.46, 9.46ж, 14.26, 18.41з, 15.00ж	БЕЛАЯ ПАДЛЯШСКАЯ ц. Сарнакі	5.20з, 8.50, 10.35ж 13.19, 15..00
7.36бз, 11.30	ЦЕХАНОВЕЦ ц. Чартаеў	5.00б
12.05б	ЦЕХАНОВЕЦ ц. Гранна	8.20б
17.57	ЦЕХАНОВЕЦ ц. Касеркі	
10.10з, 14.55б, 16.45	ЦЕХАНОВЕЦ ц. Молец	4.55, 6.45жз, 10.20, 12.30
	ЦЕХАНОВЕЦ ц. Пэлх	14.15
5.42з	ЦЕХАНОВЕЦ ц. Перляева	9.00, 1700
18.15б	ЧАЕ ц. Дзятковіцы	
12.01	ЧАЕ ц. Гродзіск	10.00, 16.05бз
7.47, 8.07б, 14.47бв, 15.47з, 18.42ж, 20.32бв	ЧАРТАЕЎ	7.25з, 7.40бз, 14.20бв, 15.20з, 18.15ж, 20.10бв
14.33б, 18.38	ДРАГІЧЫН ц. Кажанёўку	5.05, 13.15б
6.25бз, 19.58ж	ДРАГІЧЫН ц. Слохі Аннапольскія	5.15бз, 19.00ж
18.00	ДРАГІЧЫН ц. Астражаны	16.00з
8.31бз, 15.41бв	ДЗЯТКОВІЦЫ ц. Гарнова	6.35бз, 14.15бв
6.21бз	ГРОДЗІСК ц. Чартаеў	5.05б, 14.30жз, 15.30бз
	ГРОДЗІСК ц. Дзятковіцы	16.30з
15.55з, 17.25бз, 18.12с, 15.22с	ГАЙНАЎКА ц. Кляшчэлі	5.00бз, 8.25, 10.36с, 19.15с
6.07, 7.57з, 20.52б	КЛЮКОВІЧЫ ц. Баратынец	5.50з, 18.30б, 22.10
10.10ж, 16.32з	КЛЮКОВІЧЫ ц. Сямяцічы, Верпаль	5.15б, 7.50, 10.45, 15.40жз
6.00з, 7.35бз, 13.10, 17.50ж	КЛЯШЧЭЛІ ц. Мілейчыцы	17.40з
10.57б	КЛЮКОВІЧЫ ц. Вілінава	8.30б, 14.10
9.58с, 10.38с, 17.53с	ЛЮБЛІН ц. Белую Падляшскую	8.22с, 14.50сж, 15.50с
11.53б	ЛАСІЦЫ ц. Сарнакі	12.20б
10.58	МЯДЗВЕЖЫКІ ц. Гарнова	8.45
6.40з	МЯДЗВЕЖЫКІ ц. Мілейчыцы	10.25з
	МЕНДЗЫЖЭЧ ц. Лосіцы	13.10з
10.15, 20.05	МЕЛЬНІК ц. Анусін, Аслова	9.00, 18.05
16.45з	МЕЛЬНІК ц. Анусін, Радзівілаўку	15.30з
5.37бз	МЕЛЬНІК ц. Баратынец, Аслова	4.20б
17.05ж	ЛОМЖА ц. Замбраў	8.15ж
7.44бз, 15.04, 18.24	МІЛЕЙЧЫЦЫ ц. Гарнова	6.00з, 13.25, 16.45з
6.45б	МІЛЕЙЧЫЦЫ ц. Клюковічы, Верпаль	15.25б
5.45, 7.50з, 8.50бв, 11.35, 17.35б, 21.20	НЕМІРАЎ ц. Анусін, Радзівілаўку	3.50б, 5.00бв, 6.00з, 9.40
6.45	НУРЭЦ-СТАНЦЫЯ	5.50
7.15з, 11.05, 16.25з	АГАРОДНІКІ ц. Рагаўку	6.25, 10.10, 15.40з
12.34б	РАДЗЫМІН ПАДЛ. ц. Лосіцы	
6.07з	РАДЗІШЭВА К. ц. Дзятковіцы	17.00з
	ПАБІКРЫ ц. Дзятковіцы, Ч. Вялікую	5.45б
7.39бз	ПАБІКРЫ ц. Астражаны	
17.57б	ПАЛІЧНА ц. Гарноўшчыну	5.15б
4.25	СЯМЯЦІЧЫ ПКП-Анусін	2.30
1.32, 5.37г, 15.20б	СЯМЯЦІЧЫ ПКП ц. Баратынец	0.50, 4.35г, 14.30б
8.50, 15.20з	СЯМЯЦІЧЫ ц. Драгічын, Астражаны	7.15, 14.00з
6.21жз	СЯМЯЦІЧЫ ц. Дзятковіцы, Гарнова	5.20жз
15.44з	СЯМЯЦІЧЫ ц. Дзятковіцы, Астражаны	14.25з
17.51б	СЯМЯЦІЧЫ ц. Мілейчыцы, Клюковічы	15.25б
8.29з, 12.49	СЯМЯЦІЧЫ ц. Астражаны, Гродзіск	7.10з, 11.30
8.18з, 14.38, 21.48	СЯМЯЦІЧЫ ц. Астражаны, Драгічын	6.55з, 13.15, 20.30
9.08, 16.03	СЯМЯЦІЧЫ ц. Сыткі	8.00, 15.00
9.30, 13.45ж	СЯМЯЦІЧЫ ц. Залесе	8.50, 13.05ж
6.32бз, 7.10бз	СЯМЯЦІЧЫ ц. Ст. ПКП	5.45бз, 6.40бз
17.34с	ВАРШАВА ц. Дзятковіцы	7.00с
13.05	СЯМЁНЫ ц. Гарнова	11.00
7.43сж, 15.00ж, 16.13с, 10.45	СЕДЛЬЦЫ ц. Лосіцы	7.50ж, 9.45с, 17.00сж, 19.00
6.30з, 17.15з	ШУМІЛАЎКА	5.15, 15.55з
9.40жб, 10.20, 13.18ж, 15.10жб	САКОЛАЎ ПАДЛ. ц. Драгічын	9.00ж, 10.30жі, 13.30бе
10.20с, 10.33с, 15.10, 16.18с, 18.00ж, 19.09с, 20.25с	ВАРШАВА ц. Саколаў-Падл.	5.20ж, 6.30с, 8.15с, 11.45с, 15.22с, 16.30бі, 17.45с
13.25з	ВОЙКАЎ ц. Анусін	11.45
8.17з, 16.57б	ВОЙКАЎ ц. Баратынец	6.50з, 15.20бз
13.32, 16.37б	ВІЛІНАВА ц. Баратынец	11.30
6.20бз, 10.15д, 16.40 19.35д	ВОЛЬКА над Бугам	5.45б, 9.30дб, 16.00з 18.50дб
8.25бз, 15.10бз	ВОЛЬКА НУРЭЦКАЯ	6.30бз, 13.10 б
17.15	ВЕРПАЛЬ ц. Нурэц	15.35

а — ходзіць у пятніцы і нядзелі
б — ходзіць у працоўныя дні
в — ходзіць у дні навукі ў школах
г — ходзіць у дні свабодныя ад працы і святы
д — ходзіць ад 3.06. да 31.08.
е — ходзіць у свабодныя ад працы суботы
ж — не ходзіць у першы дзень Раждждаства Хрыстова і Пасхі
з — першынство праезду маюць пасажыры з месячнымі білетамі
і — не ходзіць у свабодныя ад работы суботы
с — скоры

СОННІК

—28—

Гасцініца, атэль — падарожжа; працаваць у гасцініцы, быць яе ўласнікам — зарабляць грошы без цяжкасцей.

Гваздзікі (кветкі) — неспадзяванка, рваць — радасць.

Гвалт, насілаванне ўчыніць — будзь асцярожны, каб з-за лёгкадумнасці не трапіць у бяду.

Гвозд — імкненне да ўзвышэння і гонару; убіваць — надзеі споўняцца; праставаць — ашчаднасць; каваць — карысны занятак.

Генерал — неспадзяванае павышэнне і пашана.

Гідрант — пазбегнеш небяспекі.

Гімн чуваць — цяжкасці ў справах, інтарэсах.

Гімназія — здабудзеш веды.

Гімнастыка — моцнае, крамяное здароўе.

Гіпс — каштоўнае сяброўства.

Гіпноз — будзеш важным чалавекам; быць гіпнатызаваным — здабудзеш мудрасць.

Гітара — неспадзяваны баль.

Гіцаль — неспадзяваны даход.

Гіяцынт (кветка) — удачы ў любоўных прыгодах.

Глеба, ворыва — абробленае — прыстойная кампанія; балоцістае — даходнае замужаства або жаніцьба; абгароджанае — быць нялюбым; неўраджайнае, камяністае — твае намаганні нічога карыснага не дадуць.

Гліна — цяжкая праца і хвароба; вырабляць нешта з яе — даход; гліпянае начынне, посуд — добры інтарэс, даходны занятак.

Глобус — цябе чакае далёкае падарожжа.

Глуханямы — знявага, абыякавасць.

Глухі — неспадзяваная засада, хітрасць, падвох.

Глыбіня — страта здароўя.

Глядзельная зала — прыкрае здарэнне.

ЗОРКА
СТАРОНКА ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ

Калі працаваць з ахвотай

Пад канец навучальнага года дзеці з Дубяжына паведамілі „Зорку“, што ў іх школе зроблена прыгожая выстаўка народных вырабаў. Навучальны год канчаецца, і выстаўку трэба будзе разабраць, каб забяспечыць экспанаты. А выстаўка такая прыгожая, што шкада было б, каб „Зорка“ яе не пабачыла.

Сапраўды, шкада было б. І я паехала.

У новай школе „Зорку“ парадавала чысціня і парадак. На сценах — новыя дэкарацыі, стэнды, газеткі. У вялікай зашклёнай вітрыне пад загалоўкам „Аб нас пішуць“ шмат цікавых выразак з „Нівы“, „Зоркі“, „Газеты Вспулчэснай“ аб школе ў Дубяжыне.

А ў адным з класаў — багатая выстаўка. Чырванню кветак вабяць вока ільняныя вышываныя ручнікі, развешаныя па сцяне, абрусы на сталах, а на іх глякі, збаны, верціхі, міскі, ступкі. А тут жа на падлозе — маслабойкі. Адна — высокая з драўлянай бойкай, і нізкая, плоская, з металічнай ручкай-корбкай збоку. Побач бочка, доўбленая з аднаго камля, стары калаўротак, плеценая з саломы бочка на сухое зерне і шмат-шмат іншых цікавых рэчаў. Большасць экспанатаў паходзіць з дому Акуліны Адамюк, іх перадала школе яе дачка.

На саматробных плахтах і ручніках шмат лозунгаў аб роднай мове, а таксама (што мяне пры-

(Працяг на стар. 10)

Фрагмент выстаўкі народных вырабаў.

Гарцэры ў сваім пакоі, які ўласнаручна загаспадаравалі на паддашшы.

ДЛЯ САМЫХ МАЛЕНЬКІХ

Данута Бічэль-Загнетава

ДУБ

Сагрэўшы каля губ,
я жолуд пасадзіла,
ужо расце мой дуб,
маё лясное дзіва.

Цягніся ў вышыню,
каб бачыць наваколле,
не спазнавай ніколі
сякеры і агню.

ЗАПРАШЭННЕ

Звяры з-пад зялёных
стрэхаў!
Прыходзьце ў госці ка мне!
Няхай вас не спудзіць рэха,
хай куля заўжды міне.

Мядзведзі,
лісы і козлікі!
Так хочацца з вамі
паладзіць,
усіх накарміць,
пагладзіць
і прыручыць да вёскі.

ЗАКЛІЧКА

Давайце песню пець,
каб абудзіць лясы!
З бярлогі ўстань,
мядзведзь,
ідзі на галасы.

СІВЫ ДЗЯТЛІК

Дзятлік сівы,
як праменьчык жывы,
то ўверх,
то ўніз.
На суку павіс,
схаваўся ў дупле,
і зноў на ствале.

СОН

Спаць хацеў маленькі сон,
ледзь ступаў, хістаўся ён.
Ані зыку не чуваць:
— Дзе ж я буду
начаваць?

Прыскакаў кавалёк —
ён каваў непадалёк, —
падхапіў пад пашкі,
кажа:
— Ты не цяжкі,
падсаджу цябе за плечы
да малойчыка-малечы.
У пакоі цішыня,
спіце разам аж да дня.

ЗОРЫ

Бегла ночка
праз гушчар
несла зоры
ў торбе хмар.
Напалохаў ноч
камар,
з торбы высыпаўся
жар.

ЛІС

Ярка-рыжы,
ярка-рыжы!
Кураняты — хто куды!
Зловіць — у ланцуг
паніжа
Заляце хвастом сляды.

ВОЖЫК

Гэта ж трэба!
На сцяжынцы —
шпількі вострыя
і шыльцы!

(Працяг са стар. 9)

Калі працаваць з ахвотай

емна здзівіла, але і ўцешыла) лозунгі аб „Ніве" і з „Нівы". Напрыклад, „Ніва" — ваш найлепшы прыяцель. Чытайце „Ніву". Або рэкламныя лозунгі нашай газеты — „Толькі скнара і лянівы не выпісвае „Нівы" ці „Распаўсюджвайце „Ніву" — адзіны ў Польшчы беларускі тыднёвік". Прыемна, што дзеці і настаўнікі памятаюць пра нашу газету, бачаць у нас сваіх сяброў і памочнікаў. •

Нядаўна школа атрымала ад беластоцкай „Цэпэліі" новенькія дзіцячыя кросны, выкананыя паводле старых і шырока выкарыстоўваных на вёсках кросен. Мы ўжо раней пісалі, што школа ў Дубяжыне, адзіная ў нашым ваяводстве, вядзе заняткі ручной працы пад наглядам беластоцкай „Цэпэліі" і спецыялізуецца ў народным рукадзеллі. Пазнаёміўшыся з вынікамі працы дзяцей з Дубяжына, „Цэпэлія" прыслала дзецям яшчэ і гэтыя кросны, каб навучыліся ткаць народныя вырабы.

Першай навучылася ткаць на кроснах Мажэна Томчук. Вучылі яе гэтай складанай дзейнасці вясковыя жанчыны Надзя Бандарук і Анна Яканчук разам з настаўніцай Валянцінай Шарко.

У апошнія гады вучні школы зрабіліся вельмі актыўнымі ва ўдзеле ў розных конкурсах. І вынікі прыйшлі хутка. Сёлета ў ваяводскім конкурсе рускай мовы вучаніца 7 класа Марыя Томчук заняла трэцяе месца, а Андрэй Аверчук таксама быў адным з 12 лаўрэатаў, якія мелі права паступіць у сярэднія школы без экзаменаў. Ён здаў дакументы ў бельскі беларускі ліцэй.

У школьным конкурсе беларускай песні Яўген Шаратуха і Славік Ваўранюк, спяваючы ў дуэце, занялі другое месца, а ў конкурсе беларускай прозы і паэзіі Марыя Хмур заняла трэцяе месца.

У ваяводскіх элімінацыях агульнапольскага конкурсу савецкай паэзіі і прозы Івона Амельянюк заняла 5 месца.

За ўдзел школы ў конкурсе ведаў аб моры і мараплаванні Беластоцкі акруговы саюз марапльвання прызнаў школе тры месцы ў маладзёжным лагеры мараплаўцаў. Паедуць Кася Шарко, Івона Томчук і Эля Федарчук. Апрача дзяцей з Дубяжына, з нашага рэгіёна ў гэты лагер паедзе двое дзяцей з Дубічаў Царкоўных і трое дзяцей са школы ў Малевічах каля Саколкі.

Праявілі сябе ў конкурсным спаборніцтве і дубяжынскія гарцэры. У агульнапольскім турніры дружын на заваяванне права насіць адзнаку „Сярэбранай лілійкі" ўдзельнічалі „Пломыкі" — шасцікласнікі. Спаборніцтвы адбываліся ў Бельску. І тут права насіць „Сярэбраную лілійку" на трыццаць дружын атрымалі вучні школы № 3 у Бельску і шасцікласнікі з Дубяжына, якія працуюць пад кіраўніцтвам настаўніцы Валянціны Себясевіч.

Дубяжынскія гарцэры самі зрабілі сабе ў школе „гарцувку": адрамантавалі паддашша, выкарыстоўваючы яго спецыфіку

Мажэнка Томчук першая навучылася ткаць на новых кроснах.

нахілу сцен, вельмі цікава яго ўдэкаравалі. Ёсць тут і гарцэрскае вогнішча (хоць бярозавыя паленні падсвятляюцца электрычна), бярозавыя пянёчкі замест табурэтак, розныя гарцэрскія значкі і знакі ўпрыгожваюць сцены. А на цэнтральным месцы — партрэт патрона дружыны — Тадэуша Касцюшкі. Гэты партрэт намаляваў адзін з дубяжынскіх дарослых сяброў гарцэраў Мікалай Себясевіч. Няма тут напрацаваліся гарцэры, а ініцыятарам усяго быў васьмікласнік з Раек Веслаў Томчук. Нельга не адзначыць, што ў гэтай школе ўсе дзеці належаць да ЗГП.

Удзельнічалі дзеці з гэтай школы і ў ваяводскім конкурсе дзіцячых малюнкаў. Іх працы былі закваліфікаваны да цікавейшых і вісяць на выстаўцы ў беластоцкай філармоніі.

Цяпер дзеці ўжо адпачываюць. Хто паехаў у лагер, хто проста дапамагае бацькам у полі і дома, а ў вольны час бегае ў лес па ягады, ці на рэчку пазагараць. Жадаем усім дзецям добра адпачыць, набрацца новых сіл, здароўя, каб у верасні з ахвотай брацца за вучобу ў старэйшым класе.

Яніна Чэрнякевіч
Фота аўтара

Вучнёўская творчасць

ДАРАГАЯ „ЗОРКА"!

Завуць мяне Аня Дзмітрук. Я вучуся ў шостым класе падставовай школы ў Гарадчыне, а жыву ў Ляхах. Я люблю вывучаць беларускую мову. Мне 14 год. Вучыць нас беларускай мове настаўніца Ірына Юрчук.

„Зорачка"! Высылаю Табе свой верш. Надрукуй.

ЗЯМЛЯ

Зямля зялёная,
Прыгожая зямля.
На ёй дрэвы растуць
І птушкі пяюць.
На ёй кветкі белыя
І трава зялёная...
А ці шчасце
Па ёй плыве,
Як лебедзі па вадзе?

Загадкі

I

Хоць без ног высока скача,
паспрабуй зрабіць удар.
Не дарма яго баіцца
Нат найлепшы варатар.

II

Хоць без рук
пляціны мосціць,
астравы сярод азёр.
Ад пагоні уцякае
ў свой падводны калідор.

III

Трэ Макар рукамі вушы,
Трэ рукамі шыю, твар.
Бо ў гародзе, каля грушы
Пакусаў яго . . . .

Л. Танкевіч

Адгадкі: Мячык. Бабёр. Камар.

* * *

— З чаго робяць рыбацкія сеці? — пытаецца малы Пеця.

— З вялікай колькасці дзірак, толькі іх звязваюць паміж сабою, — адказвае старэйшы брат.

* * *

— Абвінавачаны, — кажа суддзя, — вы ўкралі гадзіннік. Раскажыце, як гэта было.

— Ведаеце, — пачаў высняць абвінавачаны, — іду я так, іду і бачу, гадзіннік ідзе. І тут я падумаў: „Ці не пайсці нам разам?"

* * *

— Як звалася каралева, якая была прычынай вайны ў Старажытнай Грэцыі, — пытаецца настаўнік.

— Не ведаю, — гаворыць Гэленка.

— Я табе памагу. Яна так называлася, як і ты.

— Няўжо? — дзівіцца Гэленка. — Таксама Краўчук?

Пазнаёмімся

БССР, 220036, г. Мінск-36, вул. Р. Люксембург, 90-А, кв. 17. Сярожа Палазнік, 3 клас.

* * *

БССР, 220036, г. Мінск-36, 2 пер. Р. Люксембург, 3-А, кв. 1. Дзіма Мікушын, 3 клас.

* * *

БССР, 220036, г. Мінск-36, вул. К. Лібкнехта, 67, кв. 68. Алёша Халадзінскі, 3 клас.

* * *

БССР, 220036, г. Мінск-36, пер. Ізвозны, 3, кв. 6. Максім Мурашка, 3 клас.

* * *

БССР, 220036, г. Мінск-36, вул. Каржа, 15, кв. 19. Дзіма Столяр, 3 клас.

* * *

БССР, 220036, г. Мінск-36, вул. Купрыянава, 13, кв. 24. Ігар Манчукевіч, 3 клас.

* * *

БССР, 220036, г. Мінск-36, вул. Волаха, 2, кв. 33. Дзяніс Кульбакоў, 3 клас.

* * *

БССР, 220036, г. Мінск-36, вул. Волаха, 10, кв. 38. Віталі Ісідовіч, 8 клас.

* * *

БССР, 220036, г. Мінск-36, вул. Волаха, 3, к. 2, кв. 14. Аксана Паповіч, 4 клас.

* * *

БССР, 220060, г. Мінск-60, вул. Р. Люксембург, 150, кв. 40. Юля Лапкоўская, 5 клас.

* * *

БССР, 220036, г. Мінск-36, вул. К. Лібкнехта, 84, к. 2, кв. 2-А. Таня Дылюк, 2 клас.

* * *

БССР, 220060, г. Мінск-60, вул. Волаха, 45, кв. 4. Ірына Карыткіна, 5 клас.

* * *

БССР, 220060, г. Мінск-60, вул. Волаха, 45, кв. 11. Іра Гурбовіч, 2 клас.

* * *

БССР, 220060, г. Мінск-60, вул. Волаха, 45, кв. 2. Ілья Лапцік, 3 клас.

* * *

БССР, 220060, г. Мінск-60, вул. Лермантава, 45, кв. 8. Віталь Каваленка, 5 клас.

* * *

БССР, 220036, г. Мінск-36, вул. Волаха, 9, к. 1, кв. 6. Таня Атрашкевіч, 4 клас.

А·Д·Г·А·Д·А·Н·К·А

Будаўнікі будуюць дом. Ужо паставілі 15 м. у вышыню. Кожны дзень сцяна ўзрастае на 2 м. Сёння — раніца ў панядзелак. Дом будзе закончаны пад канец працы ў пятніцу. Якой вышыні будзе дом?

Адрас рэдакцыі: „Зорка" 15-959 Białystok ul. Wesołowskiego 1

Piątek 11 VII — 8.55 Domator. 9.00 Teleferie — „Piątek z Pankracym" oraz film z serii „Urwisy z Doliny Młynów". 10.00 DT. 10.10 Kronika Igrzysk Dobrej Woli. 10.20 Film dla II zmiany: „Cza-cza". 11.40 Savoir, vivre, czyli jak się zachować. 12.00 Kraina spełnionych niemożliwości pt. „Kosmos w domu" (2). 12.25 „Znaki zapytania — Mistrz czarnej sztuki" — film prod. pol. 16.50 Program dnia. 16.55. Mieszkać — wszechnica budowl. 17.15 Magazyn „17.15". 17.30 Program relaksowy. 18.50 Wystąpienie ambasadora Mongolskiej Republiki Ludowej. 19.00 Zajęcza nocka. 19.30 Dziennik. 20.00 Monitor rządowy. 20.30 XX Festiwal Piosenki Żołnierskiej — Kołobrzeg 86 — — Premiery. 22.00 Żniwa 86. 22.10 DT. 22.35 Studio Sport — Igrzyska Dobrej Woli Moskwa 86. 24.00 DT.

Sobota 12 VII — 8.25 Program dnia. 8.30 Tydzień na działce. 9.00 Kino Teleferii — „Domek na prerii" — film fab. 9.45 Piłkarska kadra czeka. 10.30 DT. 10.40 Stare, nowe najnowsze. 12.05 Bariery — pr. publ. 12.35 „Królowie mórz" — TV film dok. 13.00 TV Koncert Życzeń. 13.30 „Opowieści biblijne" — „Według nowego testamentu". 13.50 Morze wokół nas — pr. publ. 14.30 Militaria, obronność, nowoczesność — wojsk. pr. publ. 15.00 DT. 15.05 Antologia dramatu powszechnego: William Szekspir — „Poskromienie złośnicy". 16.35 Kram. 17.15 Los. Dużego Lotka. 17.25 Studio Sport. 18.30 TV Klub Młodych — „Promocje". 19.00 Dobranoc. 19.10 Z kamerą wśród zwierząt. 19.30 Dziennik. 20.00 XX Festiwal Piosenki Żołnierskiej — Kołobrzeg 86. 22.00 Czas. 22.55 Siedem dni na świecie. 23.05 DT. 23.10 Studio Sport. 0.30 Kino nocne.

Niedziela 13 VII — 7.10 TTR — s. II Zajęcia wakacyjne — Zasady wyboru technologii. 7.30 TTR — s. IV Zajęcia wakacyjne. 7.50 Po gospodarsku. 8.15 Tydzień. 8.55 Program dnia. 9.00 Kino Teleferii: „Szedł pies po fortepianie'. 10.05 Zajechał wóz do Gogolina cz. I. 10.30. DT. 10.35 „Dzieje zamków" — serial franc. 11.25 „Dziwne małżeństwo" — węg. film fab. 12.55 Siedem anten. 13.40 TV Koncert Życzeń. 14.30 Zajechał wóz do Gogolina cz. II. 15.00 DT. 15.05 „Opowieści o dziku" — film dok. 15.50 „Dolores Jharuri" — widowisko. 16.20 Studio-1. 17.50 Zajechał wóz do Gogolina cz. III. 18.20 Antena. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.00 „Powrót do Edenu" — serial austral. 20.50 XX Festiwal Piosenki Żołnierskiej — Kołobrzeg 86. 23.20 Pegaz. 23.50 Studio Sport. 0.30 DT.

Poniedziałek 14 VII — 17.10 Program dnia. 17.15 Magazyn ‚17.15". 17.30 Program relaksowy. 19.00 Zajęcza nocka. 19.30 Dziennik. 20.00 Na chwałę Grunwaldu. 20.20 Letni Przegląd Komedii Teatru TV: A. Fredro — „Rewolwer". 21.45 Żniwa 86. 21.55 DT. 22.15 Rozmowa na telefon. 22.30 Studio Sport — Igrzyska Dobrej Woli. 0.25 DT.

Wtorek 15 VII — 9.00 Teleferie: „Podniebne wakacje" oraz film z serii „Dżokej Monika". 10.00 DT. 10.10 Kronika Igrzysk Dobrej Woli. 10.20 „Krzyżacy" — film polski. 17.00 Program dnia. 17.05 Prosty rachunek — pr. publ. 17.15 Magazyn „17.15". 17.30 Program relaksowy. 19.00 Zajęcza nocka. 19.30 Dziennik. 20.00 Publicystyka. 20.15 „Krzyżacy" — pol. film fab. 23.00 DT. 23.20 Studio Sport — Igrzyska Dobrej Woli. 1.00 DT.

Środa 16 VII — 9.00 Krąg — magazyn harcerzy. 9.30 Teleferie: „Dżokej Monika" (6) — film prod. NRD. 10.00 DT. 10.10 Kronika Igrzysk Dobrej Woli. 10.20 Film dla II zmiany: „Wesela nie będzie" — film pol. 11.40—13.00 Domator. 11.45 Wędkarstwo dla początkujących — pr publ. 11.55 Zielono nam. 12.10 Encyklopedia tatrzańska. 12.25 Zioła, ziółka. 12.35 Gotujemy na urlopie. 12.45 Ślepiec jaskiniowy. 17.10 Program dnia. 17.15 Magazyn „17.15". 17.30 Program relaksowy, w tym Losowanie Ex. i Super Lotka. 19.00 Zajęcza nocka. 19.30 Dziennik. 20.00 Publicystyka. 20.15 „Wesela nie będzie" — film polski. 21.35 Żniwa 86. 21.45 DT. 22.10 Wielki romantyk — Vladimir Horowitz koncertuje w Moskwie. 22.55 DT. 23.00 Studio Sport — Igrzyska Dobrej Woli.

Czwartek 17 VII — 9.00 Teleferie: „Don Kichot z Manczy (28 i 29) — serial film. 10.00 DT. 10.10 Kronika Igrzysk Dobrej Woli. 10.20 Film dla II zmiany: „Koledzy z jednej klasy" — film krym. prod. NRD. 11.55—13.25 Magazyn Domatora. 11.55 Szkoła dla rodziców. 12.15 Dziękuję, nie palę. 12.25 Wakacyjna apteczka. 12.40 Bliżej siebie. 12.50 Historia najbliższa — Powstanie ZMP 13.00 W kręgu rodziny. 16.50 Program dnia. 16.55 Magazyn lotniczy. 17.15 Magazyn ‚17.15". 17.30 Program relaksowy. 19.00 Zajęcza nocka. 19.30 Dziennik. 20.00 Publicystyka. 20.15 „Koledzy z jednej klasy" — film krym. prod. NRD 21.50 DT. 22.10 Interstudio. 22.25 Studio Sport — Igrzyska Dobrej Woli. 22.50 DT

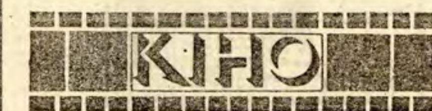

Bielsk Podl. Jara Cimerman — czes. 14. Eskimosce jest zimno — węg. 15—18. Chłopak z wesołego miasteczka — NRD 19—20.

Czeremcha Cień jest niedaleko — pol. 16. Trwaj i innym pomóż przetrwać — pol. 16. Sprawa Kramerów — USA 19—20.

Czyże Łańcuch — czes. 16—20.

Hajnówka Miłość z listy przebojów — pol. 15—19. Czas apokalipsy — USA 20.

Michałowo Chrześniak — pol. 15—17. Dziecko Rosemary — USA 22—25.

Mielnik Tropiciel — NRD 16—17. Piernik — pol. 19—20.

Milejczyce Wiara, nadzieja, miłość — radz. Ofiara — węg. 16—20.

Nurzec Ocalona — NRD 16. Homolkowie na urlopie — czes. 17—18. Motylem jestem, czyli romans 40-latka — pol. 19—20.

Orla Wyjście awaryjne — pol. Recydywiści — węg. 16—20.

Rajsk Emisja trwa — rum. Katapulta — czes. 16—20.

ШТО? ДЗЕ? КАЛІ?

Дзень	Стыль		Святы, імяніны		Сонца усх.-зах	Месяц усх.-зах
	новы	стары				
нядзеля	**13**	**30**	**Эрнеста, Малгажаты**	**12 апосталаў**	**4.29-20.53**	**11.21-23.33**
панядзелак	14	1	Банавентуры	Кузьмы і Дзям'яна	4.31-20.52	12.42-23.45
аўторак	15	2	Генрыка, Уладзіміра	Фоція, Ювеналія	4.32-20.51	14.06-23.59
серада	16	3	Еўстахія, Мар'і	Анатоля, Марка	4.33-20.50	15.35-0.17
чацвер	17	4	Аляксея, Багдана	Андрэя, Фёдара	4.34-20.49	17.07-0.43
пятніца	18	5	Каміля, Шымана	Афанасія, Сяргея	4.36-20.48	18.38-1.00
субота	19	6	Вінцэнта, Вадзіслава	Валянціна, Юльяны	4.37-20.47	19.56-1.23

ГАДАВІНЫ

380 год таму назад

15.7.1606 г. нар. галандскі жывапісец і графік Рэмбрандт (пам. 4.10.1669 г.), працы: „Начная варта" (1642), „Даная" (1636), „Святое сямейства" (1645), „Вяртанне блуднага сына" (1669) і інш.

190 год таму назад

17.7.1796 г. нар. польскі і беларускі паэт і фалькларыст Ян Чачот (пам. 23.8.1847 г.), аўтар некалькітамовага зборy беларускага фальклору „Вясковыя песенькі з-над Нёмана і Дзвіны (1837-46)".

110 год таму назад

15.7.1876 г. нар. беларуская паэтэса-рэвалюцыянерка Алаіза Пашкевіч-Цётка (пам. 17.2. 1916 г.), настаўнічала, заснавала рабочыя і жаночыя гурткі, рэдагавала першы беларускі дзіцячы часопіс „Лучынка", у 1908-11 г.г. жыла ў Кракаве і займалася ў Ягелонскім універсітэце. Пісала вершы, апавяданні, нарысы, найбольш вядомыя з іх: „Хрэст на свабоду", „З чужыны", „Прысяга над крывавымі разорамі", „Міхаська", „Шануйце роднае слова", склала падручнік „Першае чытанне для дзетак беларусаў" (1906); зборнікі яе твораў: „Хрэст на свабоду" і „Скрыпка беларуская" (абодва ў 1906 г.).

75 год таму назад

14.7.1911 г. нар. беларускі паэт і эсэіст Павел Пруднікоў, першыя вершы надрукаваў у 1930 г., у 1932 г. выйшла першая кніжка яго вершаў „Песні грузчыкаў", аўтар успамінаў пра Я. Коласа, З. Бядулю і інш.

60 год таму назад

18.7.1926 г. нар. беларускі разьбяр Барыс Івонцьеў, найбольш вядомыя работы: „Партызан". (1967), помнікі выдатным палітычным дзеячам СССР.

50 год таму назад

18.7.1936 г. пачатак грамадзянскай вайны ў Іспаніі.

45 год таму назад

17.7.1941 г. некалькіасабовая партызанская група Івана Крылова абяззброіла ахову канцэнтрацыйнага лагера ў Гайнаўцы і вызваліла каля 100 савецкіх палонных, якія пайшлі ў партызаны. Гэта было першае з вядомых дагэтуль выступленне партызан супраць фашыстаў на Беласточчыне.

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ „У НІВЕ"

Грамадскія пачыны на Беласточчыне ў гонар X з'езда ПАРП ● У працавітым рабочым калектыве гайнаўскага Гамеха ● Беларускія Ноч Купалы над Нарвай у Войшках і фэстын у Літвінавічах ● Беларуска-польскія літаратурныя сувязі ў энцыклапедычным выданні ● Лёс адной сям'і са Свідзілаўкі каля Крынак ● Чаму няма ланцугоў? ● Зараза ● Расклад руху паяздоў са станцыі Гайнаўка ● Слухаем і спяваем „Ручнікі" ● У беларускай кухні — маладзечанскія катлеты

ЧЫТАЙЦЕ і РАСПАЎСЮДЖВАЙЦЕ „Ніву"!

МУЗЕЙНЫ ФОНД

Грамадскі камітэт пабудовы Музея помнікаў беларускай культуры праводзіць збор грошай на пабудову музея. Ахвяраванні трэба дасылаць на адрас:

Bank Spółdzielczy w Hajnówce Nr Konta 905217 1922 132

У замежнай валюце: Narodowy Bank Polski I Oddział w Białymstoku nr rachunku walutowego 5018 24325 151 6787

Спісак чарговых ахвяравальнікаў:

491.	Управа горада і гміны Васількаў	— 50.000 зл.
492.	Гурток БГКТ у Паўднёвым Востраве гм. Крынкі	— 1.750 зл.
493.	Гмінны кааператыў „Сялянская самапомач" у Міхалове	— 2.000 зл.
494.	Юрый Зюзя (Варшава)	— 1.500 зл.
495.	Кааператыўны банк у Гайнаўцы	— 5.000 зл.
496.	Складчыны працаўнікоў гміннага кааператыва „Сялянская самапомач" у Сухаволі	— 646 зл.
497.	а. Аляксандр Яноўскі (ЗША)	— 4.000 зл.
498.	Канстанцін Грыгарук (Гайнаўка)	— 1.200 зл.
499.	Ян Хіліманюк (Гайнаўка)	— 3.600 зл.
500.	Складчыны працаўнікоў гміннага кааператыва „Сялянская самапомач" у Міхалове	— 2.400 зл.
501.	Вучнёўскае самакіраванне пачатковай школы ў Чаромсе	— 3.500 зл.

Дзякуем.

Паведамляем таксама, што цэнтры збірання экспанатаў для музея знаходзяцца ў наступных месцах:

ў Пачатковай школе ў Рыбаках, гміна Міхалова,
ў будынку былога ПЗГС у Гайнаўцы,
ў клубе БГКТ у Бельску вуліца Міцкевіча 50/54
ў клубе БГКТ у Гайнаўцы, вуліца Вызвалення 6
ў Гмінным камітэце ПАРП у Мілейчыцах,
ў Саколцы, вуліца Варынскага 1,
ў ГП БГКТ у Беластоку вуліца Варшаўская 11.

Чакаем экспанатаў або інфармацыі аб месцы іх знаходжання.

Наш адрас: Społeczny Komitet Budowy Muzeum Zabytków Kultury Białoruskiej, 17-200 Hajnówka, ul. Wyzwolenia 6. Тэлефон 28-89.

Ніва

Орган Галоўнага праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства. Рэдагуе калектыў: Вера Валкавыцкая, Георгій Валкавыцкі (галоўны рэдактар), Мікалай Гайдук (намеснік галоўнага рэдактара), Валянціна Жэшка (карэктар), Міраслава Лукша, Яўгенія Палоцкая (кіраўнік канцылярыі), Уладзіслаў Петрук (мастак), Віктар Рудчык, Марыя Федарук (машыністка), Міхал Хмялеўскі, Яніна Чэрнякевіч, Ала Чэчуга (сакратар рэдакцыі), Сакрат Яновіч (тэхнічны рэдактар).

АДРАС РЭДАКЦЫІ:

„Niwa"
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok skr. pocz. 149
tel. 232-41

Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe. 15-950 Białystok, ul. Wesołowskiego 1 Druk Białostockie Zakłady Graficzne w Białymstoku. Cena prenumeraty kwart 104 zł; półr 208 zł; rocznej 416 zł.

WARUNKI PRENUMERATY:

1 dla osób prawnych — instytucji i zakładów pracy:
— instytucje i zakłady pracy zlokalizowane w miastach wojewódzkich i pozostałych miastach w których znajduje się siedziba Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" zamawiają prenumeratę w tych Oddziałach;
— instytucje i zakłady pracy zlokalizowane w miejscowościach gdzie nie ma Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" i na terenach wiejskich opłacają prenumeratę w urzędach pocztowych i u doręczycieli;
2 dla osób fizycznych — indywidualnych prenumeratorów:
— osoby fizyczne zamieszkałe na wsi i w miejscowościach gdzie nie ma Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" opłacają prenumeratę w urzędach pocztowych i u doręczycieli,
— osoby fizyczne zamieszkałe w miastach — siedzibach oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" opłacają prenumeratę wyłącznie w urzędach pocztowych nadawczo-oddawczych właściwych dla miejsc zamieszkania prenumeratora. Wpłaty dokonują używając „blankietu wpłaty" na rachunek miejscowego Oddziału RSW „Prasa-Książka-Ruch".
3 Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch" Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw ul. Towarowa 23, 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie Nr 1153-201045-139-11. Prenumerata ze zleceniem wysyłki za granicę pocztą zwykłą jest droższa od prenumeraty krajowej o 50 proc. dla zleceniodawców indywidualnych i o 100 proc. dla zlecających instytucji i zakładów pracy.

Termin przyjmowania prenumeraty na kraj i za granicę:
— do dnia 10 listopada na I kwartał, i półrocze roku następnego oraz cały rok następny,
— do dnia 1 każdego miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty roku bieżącego.

Zam. 1096/86 r. Nakład 3.400 egz. R-3.

СЛУХАЙЦЕ І СПЯВАЙЦЕ

Змяшчаем словы песні, якую вы пачуеце ў беларускай перадачы па Беластоцкаму радыё ў суботу 12 ліпеня а 18-й гадзіне.

НЕ ШУКАЙ

Словы А. Русака
Музыка І. Любана

Не шукай ты мяне
Каля жытніх палёў,
Не шукай...
Калі к сэрцу майму
Ты дарог не знайшоў,
Не шукай...

Не кажы ты мне слоў,
Што не грэюць цяплом.
Не кажы...
Калі сэрца тваё
Не палае агнём,
Не кажы...

Не спявай пад акном
Ты мне песні сваёй,
Не спявай...
Калі ў сэрцы не я
Буду песняй тваёй,
Не спявай...

Не шукай ты мяне
У цішы вечароў,
Не шукай...
Калі к сэрцу майму
Ты дарог не знайшоў,
Не шукай...

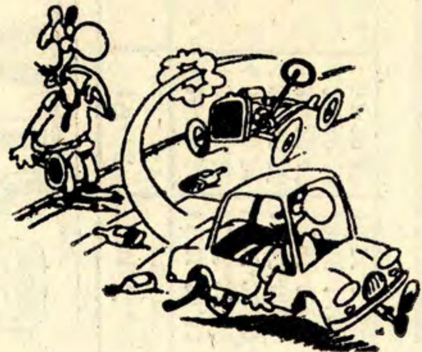

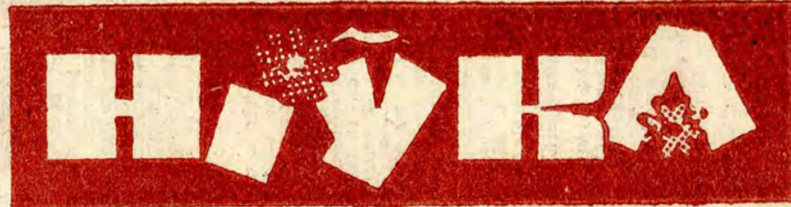

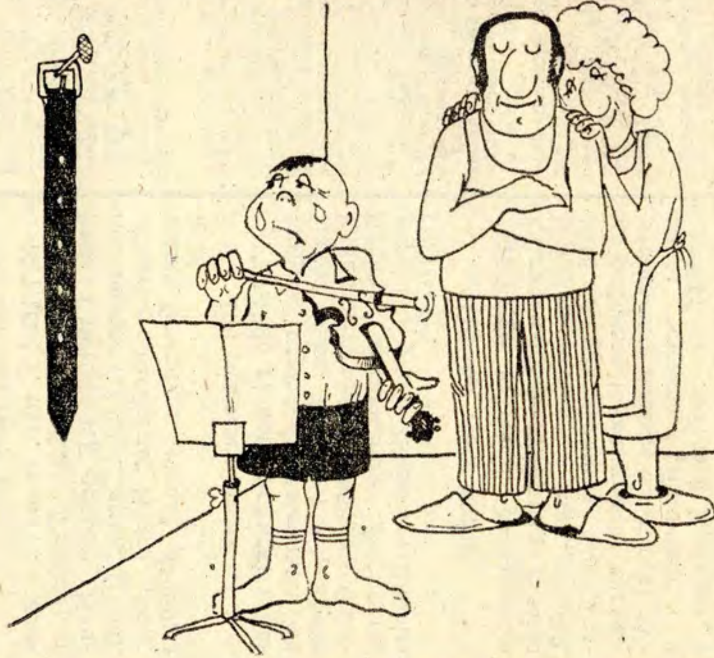

ЯКАЯ РОЗНІЦА?

— Гэта боршч ці памыі? — спытаў абураны наведвальнік сталовай у кухара.

— А вы што, не можаце адрозніць?

— Не...

— Дык якая вам розніца?.. — абыякава адказаў кухар.

СМЯЮЦЦА ФІЛОСАФЫ

У Дыягена запыталіся:

— Чые вочы бачаць больш усяго?

— Вочы зайздросніка, — адказаў ён, — таму што яны бачаць нават тое, чаго ў цябе няма.

ВУЧАЦЦА ДЗЕЦІ ЛІЧЫЦЬ

У падрыхтоўчым класе вясковай школы настаўніца звяртаецца да шасцігадовай Воленькі:

— Воленька, колькі будзе, калі да аднаго дадаць яшчэ адзін.

Воленька задумалася. Настаўніца дапамагае.

— Вось у вас ёсць карова і ў суседа ёсць карова. Колькі гэта будзе?

— А ў суседзяў каровы няма, у іх толькі гусі.

ШАХМАТЫСТ

— Ці праўда, што Пешкіну ніхто яшчэ не змог паставіць мат?

— Праўда!

— А як гэта яму ўдаецца?

— Вельмі проста: ён здаецца, не дачакаўшыся мата.

Хоць на нагах ледзь трымаўся, але зайшоў надта далёка.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

— Калі забываюцца сучасныя класікі?

— Як толькі „пазбаўляюцца“ высокіх пасад.

*

Тэхаскі фермер, які зрабіў злачынства, тэлеграфуе свайму адвакату, каб той яго абараніў і пасылае яму тысячадоларавы ганарар. Адвакат адразу ж тэлеграфуе ў адказ:

— Прыеду скорым поездам. Кропка. Вязу з сабой трох сведак. Кропка.

*

— Мілая пані, я хацеў бы ажаніцца з вашай дачкой.

— А колькі ў вас грошай на банкаўскім рахунку?

— Вы мяне няправільна зразумелі. Я хачу не купіць вашу дачку, а ажаніцца з ёю.

ВЕЕР

Гарачыня. Аж млеюць
Кусты ў рачной даліне.
Дзяўчына пышны веер
Купіла ў магазіне.

Махнула пры спякоце
Прыгожым веярочкам, —
Ураз ён на ашмоцце
Рассыпаўся, браточкі.

— Назад тавар вазьміце!
— Вы ў нас яго куплялі? —
Пытае прадаўшчыца, —
Інструкцыю чыталі?

Ах, не?! Тады прабачце.
Інструкцыю чытайце:
„Перад сабой трымайце,
А галавой махайце“.

Анань Верабей

З „Весніка Задрыпоніі“

НОВАЕ АБ ДОЎГАЛЕЦЦІ

Невядомую заканамернасць выявілі вучоныя Ачуцінава. Было эксперыментальна ўстаноўлена, што канцылярскія пацукі жывуць куды даўжэй ад звычайных.

ПАД ПАГРОЗАЙ СУДА

У пастаянным страху трымае свайго мужа грамадзянка С. Аплявуха, пагражаючы прыцягнуць яго да суда за разбурэнне паветраных замкаў.

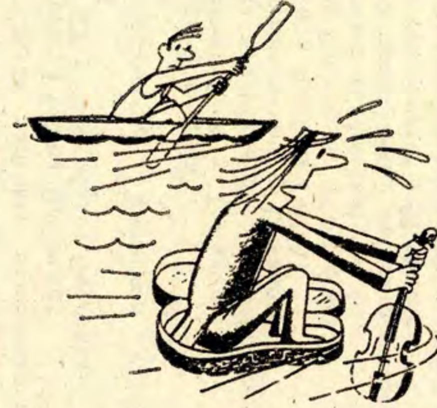

Курёзы

ВОСЬ І ЧАРГА ПАДЫЙШЛА...

У англійскай пары Карвераў сынок нарадзіўся з гэтак званай „заячай губою“. Калі Дэвіду было тры месяцы, яго, каб выправіць гэты прыродны дэфект, апераравалі і паставілі на чаргу для паўторнай аперацыі.

Нарэшце бацькі Дэвіда атрымалі паведамленне, што чарга падыйшла. Яно, вядома, добра. Тым больш, што цяпер бацькам не трэба самім прывозіць Дэвіда да хірурга — ён можа і сам да яго завітаць. Бо пакуль чарга рухалася, час таксама на месцы не стаяў: Дэвіду вось пайшоў ужо чацверты дзесятак.

ТАКСАМА „НЕАБМЕЖАВАНЫЯ МАГЧЫМАСЦІ“

Аб'явіўшы, што яму патрэбны 300 грузчыкаў, паштовае ўпраўленне Чыкага нарабіла гэтым дужа рэйваху: на пунктах, дзе па гэтай аб'яве праводзіўся набор на работу, пачалося стоўпатварэнне — туды прыбыло 50 тысяч чалавек.

Урэшце, для „краіны неабмежаваных магчымасцей“ гэта не такое ўжо і дзіва. Там і лепшае бывае. Вось толькі работу не кожны дастаць можа.

Каб трапіць у дурное становішча, часам дастаткова сказаць што-небудзь разумнае.